

Opiskeluhuollon suunnitelma

Hyväksytty: 8.8.2023 132/2023 rehtori, saavutettavuustarkistus 27.5.2024.

Päivitettävä versio 2026, ei hyväksytty vielä.

Sisällysluettelo

1	Opiskeluhuollon keskeiset periaatteet ja tavoitteet	4
2	Opiskeluhuollon toimintatavat ja käytänteet	7
1.	Alueellinen opiskeluhuollon yhteistyöryhmä	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
3	Arvio opiskeluhuollon kokonaistarpeesta, resursseista ja seuranta	9
4	Yhteisöllinen opiskeluhoolto.....	12
5	Yksilökohtainen opiskeluhoolto	15
5.1	Yksilökohtaisen opiskeluhuollon toimijat	16
5.1.1	Opiskeluterveydenhoito.....	16
5.1.2	Psyykkari.....	17
5.1.3	Kuraattori	18
5.1.4	Koulupsykologi	18
5.2	Oppilaitoskohtainen yksilöllisen opiskeluhuollon asiantuntijaryhmä	19
5.3	Opiskeluhuollon rekisterit ja kertomukset	19
5.3.1	Opiskeluhooltorekisteri	19
5.3.2	Opiskeluhuollon kertomukset	20
6	Asuntolatoiminta	21
6.1	Tehtävien, vastuun ja työnjako	21
6.1.1	Asuntola-asumisen onnistumisen edellytys.....	21
6.1.2	Henkilökohtaista ohjausta nuorten eri elämäntilanteissa.....	22
6.2	Keski-Pohjanmaan ammattiopisto, ammattikampus	22
6.2.1	Vapaa-ajan toiminta asuntolassa	22
6.2.2	Atsa.....	23
6.3	Kälviän toimipaikka.....	23
6.4	Kannuksen toimipaikka.....	24
6.4.1	Toimipaikka järjestää opiskelijoille vapaa-aika- ja harrastustoimintaa	24
6.5	Kaustisen toimipaikka	25
6.5.1	Vapaa-ajan toiminta:	25
6.6	Perhon toimipaikka.....	25
7	Turvallisuuden, terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen	25

7.1	Opiskelu- ja työkyvyn ylläpito.....	26
7.1.1	Työkykypassin avulla	26
8	Keskeyttämisen ehkäisy	27
8.1	Ennaltaehkäisy	27
8.2	Hoks ja oppimisen tuki	27
8.3	Opintojen etenemisen seuranta ja poissaoloihin puuttuminen	28
8.4	Etsivä nuorisotyö	30
8.4.1	Muut, kuin oppivelvolliset.....	30
8.5	Opiskelija aikeissa keskeyttää	31
8.6	Eroaminen oppilaitoksesta tai siirtyminen toiseen tutkintoon	31
9	Sidosryhmien kanssa tehtävä yhteistyö.....	32
9.1	Oppilaitoksen ja huoltajien välinen yhteistyö.....	32
9.2	Saattaen vaihto, yhteistyö opiskelijan, huoltajan, perusopetuksen, sairaalakoulun ja työllisyysalueen välillä	33
9.3	Opintoja suunniteltaessa tulisi huomioida	34
9.4	Yhteistyö lastensuojelulain mukaan	35
9.5	Mielenterveys ja yhteistyö toimijoiden kanssa	36
9.5.1	Ohjaus palveluiden piiriin tarvittaessa:.....	38
9.6	Yhteistyö työllisyyspalveluiden kanssa	38
9.7	Etsivä nuorisotyö	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
9.8	Nuorten ohjaus- ja palveluverkosto.....	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
9.9	Yhteistyö seurakunnan kanssa.....	39
9.10	Yhteistyö poliisin kanssa	39
10	Savuttomuuden edistäminen ja päihteiden käytön ennaltaehkäisy.....	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
11	Suunnitelma opiskelijan suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä.....	40
11.1	Kiusaaminen	41
11.2	Syrjintä	41
11.3	Häirintä	41
11.4	Ostrakismi.....	42
11.5	Vihapuhe.....	42
11.6	Väkivalta.....	42
11.7	Kiusaamisen, syrjinnän, vihapuheen, häirinnän ja väkivallan ehkäisy.....	42
11.7.1	Kiusaamiseen, syrjintään, häirintään ja väkivaltaan puuttuminen	43
11.7.2	Toimintaohjeet kiusaamis-, syrjintä, häirintä-, ja väkivaltatilanteissa	43

11.7.3	Opiskelija kiusaa/syrjii/häiritsee toista opiskelijaa.....	44
11.7.4	Mikäli tilanne jatkuu:.....	44
11.7.5	Muut kiusaamistilanteet	45
11.7.6	Opiskelija loukkaa opettajaa tai muuta henkilökuntaa	46
11.7.7	Väkivaltatilanne	46
12	Toimintaohje koskien opiskeluun liittyviin matkoihin	46
13	Toimintaohje äkillisissä kriiseissä, uhka- ja vaaratilanteissa	47
14	Hankkeiden tuottamat palvelut	47
15	Linkkejä	47
	https://thl.fi/ohjeita-ammattilaisille/opiskeluhoiltopalvelujen-jarjestaminen#kenelle-ohje-on-tarkoitettu	47

Kuvat

Kuva 1	Opiskeluhoillon kokonaisuus.....	6
Kuva 2	Opiskeluhoillon resurssit.....	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
Kuva 3	Osallisuuden tikapuut	15

Taulukot

Taulukko 1	Tukimateriaalia opiskelijoiden osallisuuden edistämiseen.....	14
------------	---	----

Opiskeluhuollon keskeiset periaatteet ja tavoitteet

Opiskeluhuollolla tarkoitetaan opiskelijan hyvän oppimisen, hyvän psyykkisen ja fyysisen terveyden sekä sosiaalisen hyvinvoinnin edistämistä ja ylläpitämistä sekä niiden edellytyksiä lisäävää toimintaa oppilaitosyhteisössä. Opiskeluhoito on myös toimintaa, jonka avulla tuetaan yhteisöllistä ja yksilöllistä hyvinvointia sekä terveellisen ja turvallisen oppimisympäristön syntymistä, edistetään mielenterveyttä ja ehkäistään syrjäytymistä sekä edistetään oppilaitosyhteisön hyvinvointia, esteettömyyttä, yhteisöllistä toimintaa sekä kodin ja oppilaitoksen välistä toimintaa. Opiskeluhoitoon avulla tuetaan myös oppimista sekä tunnustetaan, lievennetään ja ennaltaehkäistään mahdollisimman varhain oppimisen esteitä, oppimisvaikeuksia ja opiskeluun liittyviä muita ongelmia.

Opiskeluhoito kuuluu kaikille ammatillisen koulutuksen perustutkintokoulutuksessa, tutkintokoulutukseen valmentavassa (TUVA) koulutuksessa ja kaikille oppivelvollisille. Lisäksi lakia sovelletaan oppivelvolliseen, joka opiskelee ammattitutkintokoulutuksessa. Kuraattori- ja psykologipalveluihin oikeus myös näyttötutkinto-, työvoima ja oppisopimuskoulutuksessa.

Opiskeluhoito järjestetään monialaisessa yhteistyössä opetustoimen ja hyvinvointialueen suunnitelmallisena yhteistyönä opiskelijoiden ja heidän huoltajiensa ja tarvittaessa muiden yhteistyötahojen kanssa siten, että siitä muodostuu toimiva ja yhtenäinen kokonaisuus.

Opiskeluhoito on kaikkien oppilaitoksissa työskentelevien ja opiskeluhoitopalveluista vastaavien viranomaisten ja työntekijöiden tehtävä. Oppilas- ja opiskelijahuoltolain 3 ja 4 §:n mukaan ensisijainen vastuu opiskeluyhteisön hyvinvoinnista on oppilaitoksen henkilökunnalla.

Oppilas- ja opiskelijahuoltolain 9 §:n mukaan hyvinvointialue, jonka alueella oppilaitos sijaitsee vastaa opiskeluhoitoon psykologi- ja kuraattoripalvelujen järjestämisestä alueellaan sijaitsevien ammatillista tutkintokoulutusta antavien oppilaitosten opiskelijoille heidän kotipaikastaan riippumatta.

Hyvinvointialue, jonka alueella oppilaitos sijaitsee, vastaa myös opiskeluterveydenhuollon järjestämisestä terveydenhuoltolaissa säädetyn mukaisesti.

Oppilas- ja opiskelijahuoltolain 9 §:n mukaan koulutuksen järjestäjä vastaa siitä, että ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 99 § tarkoitettuun koulutuksen järjestäjän päätökseen perustuva opiskeluhoitosuunnitelma toteutuu. Palveluiden järjestämisestä vastaa hyvinvointialue, jonka alueella oppilaitos sijaitsee. Opiskelijalla on oikeus saada maksutta sellainen opiskeluhoito, jota koulutukseen osallistuminen edellyttää lukuun ottamatta yli 18-vuotiaiden opiskelijoiden sairaanhoitopalveluja.

Opiskeluhoiltoa toteutetaan yhteisöllisenä opiskeluhoiltona, jonka lähtökohtana on opiskelijan ja hoiltajan osallisuus ja kuulluksi tuleminen sekä yksilökohtaisena opiskeluhoiltona, jolla tarkoitetaan yksittäiselle opiskelijalle annettavia opiskeluterveydenhuollon sekä kuraattori- ja psykologipalveluja, monialaista yksilökohtaista opiskeluhoiltoa.

Koulutuksen järjestäjä:

- Vastaa opetussuunnitelman mukaisen tai koulutuksen järjestäjän päätökseen perustuvan opiskeluhoiltosuunnitelman toteutumisesta
- Tarjoaa soveltuvat tilat (opiskeluhoillon) palvelujen järjestämiseksi

Hyvinvointialue:

- Vastaa koulu- ja opiskeluterveydenhuollon järjestämisestä terveydenhoiltolaissa säädetyn mukaisesti
- Vastaa opiskeluhoillon psykologi- ja kuraattoripalvelujen järjestämisestä alueellaan sijaitsevien oppilaitosten opetuksessa tai koulutuksessa oleville opiskelijoille. Opiskeluhoillon psykologi- ja kuraattoripalvelujen on oltava helposti opiskelijoiden saavutettavissa; ensisijaisesti oppilaitoksessa.

Opiskeluhoilto järjestetään yhteistyössä

- oppilaitoksen ja opiskeluhoillon henkilökunnan kanssa siten, että opiskeluhoiltosta muodostuu toimiva ja yhtenäinen kokonaisuus.
- Oppilaitoksen ja opiskeluhoillon henkilökunnalla on velvollisuus ohjata opiskelijaa tarvitsemiensa opiskeluhoillon etuuksien ja palveluiden pariin.
- (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 9 § ja 11§ ja hyvinvointialueen osalta Terveydenhoiltolaki 1326/2010, 15 a §)

Opiskeluhoiltoa toteutetaan yhteisöllisenä opiskeluhoiltona, jonka lähtökohtana on opiskelijan ja hoiltajan osallisuus sekä kuulluksi tuleminen sekä yksilökohtaisena opiskeluhoiltona, jolla tarkoitetaan yksittäiselle opiskelijalle annettavia opiskeluterveydenhuollon, kuraattori- ja psykologipalveluja ja monialaista yksilöllistä opiskeluhoiltoa.

Kuva 1 Opiskeluhoollon kokonaisuus

Opiskeluhoollon kokonaisuus muodostuu käytännössä yhteisöllisestä toiminnasta, yksilökohtaisesta opiskeluhoollosta, pedagogisesta tuesta sekä muista tukipalveluista. Opiskeluhoollon tarkoituksena on tukea positiivisen opiskeluilmapiiirin ylläpitämistä ja yhteisön hyvinvointia. Positiivista opiskeluilmapiiiriä vahvistaa opettajien ja ohjaushenkilöstön aito kiinnostus opiskelijoiden hyvinvoinnista ja opintojen etenemisestä. Opiskeluhoolto kokonaisuutena kuuluu kaikille opiskelijoille, hakeutumisväylästä riippumatta.

Opiskeluhoollon yksilökohtaisten palvelujen järjestämisessä tulee suosia **ennaltaehkäiseviä, osallistavia, ohjauksellisia ja esteettömiä toimintatapoja**. Opiskelijan omat toivomukset ja mielipiteet on otettava huomioon häntä koskevissa toimenpiteissä ja ratkaisuissa hänen ikänsä, kehitystasonsa ja muiden henkilökohtaisten edellytystensä mukaisesti. Alaikäinen opiskelija voi painavasta syystä kieltää huoltajaansa osallistumasta itseään koskevan opiskeluhooltoasian käsittelyyn tai antamasta itseään koskevia salassa pidettäviä opiskeluhoollon tietoja huoltajalleen, jollei se ole selvästi hänen etunsa vastaista. Huoltajalla ei ole oikeutta kieltää alaikäistä käyttämästä opiskeluhoollon palveluja.

Fyysisen, psyykkisen ja sosiaalisen turvallisuuden ja hyvinvoinnin edistäminen on osa yhteisöllistä toimintakulttuuria. **Opiskeluhoitopalvelujen tulee pyrkiä madaltamaan eri keinoin opiskelijoiden kynnystä hakea ajoissa tarvitsemaansa tukea tai palveluja.** Yksilökohtaisessa opiskeluhoollossa

luottamuksellisuus ja tietosuoja ovat olennaisia toiminnan onnistumien edellytyksiä ja sen eettinen perusta.

Opiskeluhoiltopalvelut järjestetään ensisijaisesti lähipalveluna, jolle koulutuksen järjestäjän tulee tarjota asianmukaiset tilat. Toisen asteen opiskeluterveydenhuollon palveluja voidaan järjestää myös keskitetysti opiskeluterveydenhuollon toimipisteessä. Tällöinkin palvelun on oltava helposti opiskelijoiden saavutettavissa.

Opiskeluhoillon tavoitteet asetetaan vuosittain oppilaitoskohtaisesti opiskeluhoiltoaryhmien valmistelemana ja vahvistetaan opiskeluhoillon ohjausryhmässä.

2. Opiskeluhoillon toimintatavat ja käytänteet

Yhteisöllistä opiskeluhoiltoa ja sen koordinoimista alueellisesti ja Kpedussa ohjaavat seuraavat ryhmät:

Hyvinvointialue koordinoi Kpedun, muiden koulutusten järjestäjien ja kuntien kanssa alueellista opiskeluhoillon yhteistyöryhmää. Ryhmä valmistelee alueellisen opiskeluhoiltoaryhmittelman hyvinvointialueen aluevaltuustolle, seuraa sen toteutumista sekä opiskeluhoiltoaryhmittelmien yhteistyön toteutumista alueella. Alueellinen opiskeluhoiltoaryhmittelmä perustuu koulutuksen järjestäjien opiskeluhoiltoaryhmittelmiin. Lisäksi alueellisessa ryhmässä käsitellään hyvinvointialueen ja sen alueella toimivien koulutuksen järjestäjien välisiä opiskeluhoillon yhteistyökysymyksiä.

Opiskeluhoillon ohjausryhmä

Ryhmä toimii koulutuksen järjestäjätason opiskeluhoillon ohjausryhmittämänä, jonka jäseninä ovat alueen opiskeluhoillon verkoston keskeiset toimijat sekä oppilaitoksen edustajat. Ohjausryhmittämän tehtävä on opiskeluhoillon yleinen suunnittelu, kehittäminen, ohjaus ja arviointi Kpedussa. Opiskeluhoillon tavoitteet vahvistetaan vuosittain opiskeluhoillon ohjausryhmittässä. Ryhmä kokoontuu kaksi kertaa vuodessa.

Kpedun opiskeluhoiltoaryhmittämät

Kpedussa toimivat opiskeluhoiltoaryhmittämät Ammattikampuksella, Kälviällä ja Luonnonvara-alalla. Jäseninä opiskeluhoillon, erityisen tuen, opetuksen, asuntolatoiminnan ja opiskelijoiden edustajat sekä sihteerinä opiskeluhoillon koordinaattori.

Opiskeluhoiltoaryhmittämien tehtävänä on toimipaikkatasoinen opiskeluhoillon käytännön toiminnan suunnittelu, toteutus ja arviointi sekä yhteisöllisen toimintakulttuurin edistäminen Kpedun opiskeluhoillon toimeenpanosuunnittelman mukaisesti. Yhteisöllisen opiskeluhoillon suunnittelu ja

toteuttaminen on ryhmän tärkein tehtävä. Tämä tarkoittaa tehtäviä, joihin sisältyvät oppilaitosympäristön terveellisyyden ja turvallisuuden sekä yhteisön hyvinvoinnin varmistaminen ja hyvinvointia ja oppimista tukevan toiminnan kehittäminen ja toteuttaminen.

Opiskeluhuollon kokonaisuuden koordinointiin liittyviä tehtäviä ovat esimerkiksi työn suunnittelu ja arviointi, sekä niihin tarvittava tietopohjan kokoaminen ja opiskelijoiden ja huoltajien osallisuuden varmistaminen kaikessa työskentelyssä

Opiskeluhoitoryhmistä kootaan keskeiset vuosittaiset opiskeluhuollon kehittämiskohteet oppilaitostason toimintasuunnitelmaan, joka vahvistetaan opiskeluhuollon ohjausryhmässä.

Opiskeluhoitoa johtaa koulutuksen järjestäjän nimeämä henkilö ja sitä koordinoi opiskeluhuollon koordinaattori. Opiskeluhuollon koordinaattori toimii sihteerinä kaikissa opiskeluhoitoryhmissä ja varmistaa opiskeluhoitosuunnitelman käytänteiden ja toimintatapojen sekä vuosittaisten tavoitteiden toteutumisen koulutuksen järjestäjätasolla.

Koordinaattori kokoaa opiskeluhoitoa koskevaa tietoa eri lähteistä, tiedottaa opiskeluhoitoon liittyvistä asioista sekä edistää yhteisöllisen opiskeluhoitotyön seurantaa ja arviointia yhdessä muiden toimijoiden kanssa.

Opiskeluhuollon yhteistyöfoorumi Ammattikampuksella

Opiskeluhuollon yhteistyöfoorumi toimii ammattikampuksella. Ryhmän jäseninä ovat opiskeluhuollon, erityisen tuen ja ohjauksen ja asuntolatoiminnan edustajat ammattikampuksen eri toimialoilta. Foorumeissa käydään läpi opiskeluhoitoryhmän läpikäymiä asioita, nostetaan esiin kehittämiskohteita ja tehdään esityksiä opiskeluhoitoryhmälle. Opiskeluhuollon foorumin tehtävänä on koota opiskeluhuollon toimijat yhteen ja jakaa ajankohtaista tietoa, nostaa esiin ajankohtaisia haasteita sekä edistää yhteisöllistä toimintakulttuuria.

Suunnittelu- ja kehittämistyössä kuullaan opiskelijoita. Ryhmä kokoontuu yhteisesti sovitun aikataulun mukaisesti. Yhteistyöfoorumi ja opiskeluhoitoryhmät kokoontuvat myös yhteiseen kehittämispäivään kerran vuodessa.

Alakohtaiset pedagogiset opiskeluhyvinvointiryhmät (hyvis-ryhmät)

Lisäksi alakohtaisesti voi kokoontua vastuuhjaajan tueksi tarvittaessa pedagoginen hyvinvointiryhmä, jos vastuuhjaajalla on huoli ryhmän opiskelijoiden opintojen edistymisestä tai osallisuuden ja yhteisöllisyyden toteutumisesta opiskeluryhmässä. Pedagogiseen hyvinvointiryhmään

kuuluu opinto-ohjaaja (kokoaa ryhmän), opiskelijaryhmän vastuuhjaaja, erityisopettaja ja tarvittaessa terveydenhoitaja, kuraattori ja psykologi.

Ryhmän kokoamisen lähtökohtana on vastuuhjaajan huoli ryhmään liittyvistä asioista (ryhmähenki, vuorovaikutussuhteet, opiskelumotivaatio ym.)

Jos keskustelussa nousee esille opiskeluhuollollinen huoli yksittäisestä opiskelijasta, sovitaan kuka ottaa vastuun puheeksi ottamisesta opiskelijan kanssa ja on yhteydessä tarvittaessa huoltajaan.

Yksittäisen opiskelijan asian käsittely perustuu lähtökohtaisesti aina opiskelijan ja hänen laillisen edustajansa suostumukseen ja käsitellään tapauskohtaisesti kootussa yksilökohtaisessa monialaisessa opiskeluhuoltoryhmässä.

Jos oppilaitoksen työntekijä arvioi, että opiskelija tarvitsee opiskeluhuoltopalveluja, hänen **on otettava viipymättä yhteyttä** opiskeluterveydenhuollon työntekijään, kuraattoriin tai psykologiin **yhdessä opiskelijan kanssa**. Jos yhteydenottoa ei ole mahdollista tehdä opiskelijan kanssa yhdessä, opiskelijalle on annettava tieto yhteydenotosta opiskeluhuoltoon (terveydenhoitaja, kuraattori, psykologi) pikaisesti (samana tai seuraavana työpäivänä) ja mahdollisuus keskustella yhteydenottoon liittyvistä syistä (Oppilas- ja opiskeluhuoltolaki §16). Tämä voi tarkoittaa esimerkiksi tilannetta, jos hyvis-ryhmän keskustelussa on noussut huoli opiskelijasta ja jaetaan vastuuta puheeksi ottamisesta opiskelijan kanssa eri opiskeluhuollon toimijoiden kesken.

Kun oppilaitoksen tai opiskeluhuollon työntekijä ottaa opiskeluhuoltolain mukaisesti yhteyttä opiskeluhuollon ammattilaiseen arvioituaan opiskelijan tarvitsevan tämän palveluita, on hänen annettava tiedossaan olevat, tuen tarpeen arvioimiseen tarvittavat tiedot (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki § 23.)

Lähtökohtana pedagogisissa hyvinvointiryhmissä (hyvis-ryhmät) on aina moniammatillinen tuki ja konsultaatio vastuuhjaajalle opiskelijaryhmän opintojen ja yhteisöllisyyden edistämiseen.

Arvio opiskeluhuollon kokonaistarpeesta, resursseista ja seuranta

Kpedulla on velvollisuus huolehtia opiskeluhuollon palveluiden järjestämisestä siten, että palvelut ovat opiskelijoille helposti saatavilla, tasa-arvoisesti ja laadukkaasti järjestettyjä. Vastaamme siitä, että opiskeluhuoltosuunnitelma toteutuu ja opiskeluhuollon palvelut tuotetaan yhteistyössä hyvinvointialueen opiskeluhuoltopalveluista vastuussa olevien viranomaisten kanssa siten, että opiskeluhuollosta muodostuu toimiva ja yhtenäinen kokonaisuus.

Opiskeluhuollon tavoitteet määritellään erilaisten kyselyiden, kartoitusten ja henkilökunnan käytännön kokemuksen kautta. Opiskeluhuollon tavoitteiden toteutumista seurataan puolen vuoden välein.

Lukuvuoden päättyessä arvioidaan opiskeluhuollon tavoitteiden toteutuminen ja suunnitellaan seuraavan vuoden tavoitteet. Opiskeluhuollon kokonaistarpeeseen vaikuttaa opiskelijoiden erinäisten tukitarpeiden kokonaistilanne, muiden palveluiden toimivuus niin oppilaitoksen sisällä ja kuin verkoston palveluissa.

Opiskeluhuollon kokonaispalvelutarpeen tilannetta arvioidaan ja pyritään parantamaan olemalla yhteistyössä Soiten opiskeluhoitopalveluita tuottavien johdon edustajien kanssa, toimimalla erilaisissa työryhmissä kuten alueellisessa opiskeluhuollon yhteistyöryhmässä ja Lape-verkostossa.

Suositus opiskelijat/opiskeluhuollon ammattilainen:

Ammattilainen	Opiskelijamäärä / kokoaikainen työntekijä
Terveystenhoitaja, toisen asteen opiskeluterveydenhuolto	570
Lääkäri, toisen asteen opiskeluterveydenhuolto	1800
Kuraattori	670
Psykologi	780

Toimipaikka Jatkavat opiskelijat	Uudet syksyllä	Yhteensä	Kuraattorit	Terveystenhoitajat	Psykologit	Nuva- tiimin toimijat
Ammattikampus		2045		4,6	1 5 pvä/viikko 2 toimijaa 3+2 pvä	
Tekniikka 535	230	765				
Rakennus ja log 301	99 ja 20	420				
Palvelualat 292	150	442				

Hyvinvointialat 258	80	338				
Tuva 20	60	80				
Kannus 273	74	347		0,5	Ostopalvelu tarpeen mukaan	
Kaustinen 141	30	171		0,3	-	
Kälviä 68	60	128		0,2	-	
Perho 41	-	41			-	

Seuranta ja omavalvonta

Opiskeluhollossa seurataan opiskeluholto-suunnitelman toteutumista seuraavasti:

- Vuosittain asetettujen tavoitteiden toteutumista
- Opiskelijoiden terveyden ja hyvinvointiin liittyviä asioita
  - Kokee terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi %
  - Kohtalainen tai vaikea ahdistuneisuus, %
  - Ei ole saanut Tukea ja apua hyvinvointiin koulukuraattorilta, opettajalta, psykologilta lukuvuoden aikana, vaikka olisi tarvinnut %
- Opiskeluyhteisöön liittyvät asiat (% Kokee olevansa tärkeä osa luokkayhteisöä)
- Oppimisympäristöihin liittyvät tarpeet. (% Viihtyminen koulussa)
- Seuraamme myös neg. eronneiden opiskelijoiden määriä sekä opiskelijoiden keskeyttämiä
- Tea-viisarin tuloksia
- Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuuskyselyn tuloksia
- Amispalautteet

Kouluterveyskyselystä ja Tea-viisarista nostetaan lisäksi muita keskeisiä toimenpiteitä, joita pitää kehittää ja jotka vaikuttavat opiskeluholton kokonaistarpeen arviontiin. Arvioimme opiskeluholton riittävyttä sekä laatua opiskelijoiden, henkilökunnan ja opiskeluholton toimijoiden kanssa käytävissä keskusteluissa erilaisin itsearvioinnein.

Opiskeluhuollon kehittämistä vastaa oppilaitoksen johto yhdessä oppilaitoksen opiskeluhoitoryhmän kanssa.

Seurantatietoja käydään läpi:

- opiskeluhoitoryhmissä
- opiskelijakunnassa ja
- opiskeluhuollon kehittämispäivässä.

Keskeisistä tuloksista tiedotetaan:

- Opiskelijoille, Wilma
- Huoltajille, Wilma
- Tarvittaville yhteistyökumppaneille
- Ohjausryhmälle.

Henkilöstölle järjestetään koulutusta säännöllisesti hyvinvointiin liittyvistä teemoista kuten yhteisöllisyyden lisäämisestä, mielenterveys- ja päihdeosaamisen lisäämisestä sekä erilaisten oppijoiden kohtaamisesta.

Henkilöstöä perehdytetään opiskeluhuollon suunnitelmaan, toimintaohjeisiin ja palveluihin koulutustilaisuuksissa, intrassa sekä opiskelijahuollon vastuuhenkilöiden sekä esihenkilöiden toimesta.

Opiskeluhoitosuunnitelman päivityksestä vastaavat opiskeluhuollon vastuuhenkilöt sekä opiskeluhoitoryhmä.

Yhteisöllinen opiskeluhoito

Keski-Pohjanmaan ammattiopistossa yhteisöllisellä opiskeluhoollolla tarkoitetaan toimia, joilla edistetään opintojen etenemistä ja opintojen järjestämistä hyvinvointia tukevasti. Edistetään

opiskelijoiden ja opiskeluyhteisön oppimista, vahvistetaan opiskelijoiden osallisuutta, terveyttä, turvallisuutta, esteettömyyttä, ja hyvinvointia. Edistetään opiskelijoiden vuorovaikutustaitoja ja mielen hyvinvointia. Ehkäistään kiusaamista, väkivaltaa tai häirintää. Tuetaan terveyttä ja hyvinvointia edistäviä elintapoja. Tehdään yhteistyötä oppilaitoksen ulkopuolelle. Lähtökohtana on opiskelijan ja huoltajan osallisuus ja kuulluksi tuleminen.

Yhteisöllisen opiskeluhuollon toimien suunnittelu ja toteuttaminen tapahtuu toimipaikkakohtaisissa opiskeluhuoltoryhmissä opiskeluhuollon vuosikellon mukaisesti.

Painopisteet määritellään opiskelijapalautteiden perusteella, joita saadaan mm. kouluterveyskyselystä, tasa- arvo- ja yhdenvertaisuuskyselystä, Tea-viisarin tuloksista, amispalautteista (ARVO) sekä opiskelijakunnalta saadusta palautteesta.

Keski-Pohjanmaan ammattiopistossa ja kansanopistossa pyritään edistämään opiskelijoiden osallisuutta ja huolehtimaan siitä, että opiskelijoilla on mahdollisuus osallistua oppilaitoksen toimintaan sen kehittämiseen sekä ilmaista mielipiteensä opiskelijoiden asemaan liittyvissä asioissa. Opiskelijoilla on mahdollisuus osallistua tutkintokohtaisten toteuttamissuunnitelmien/opetussuunnitelmien ja järjestyssääntöjen valmisteluun.

Oppilaitoksella on opiskelijoista muodostuva opiskelijakunta. Opiskelijakunnan tehtävänä on edistää opiskelijoiden yhteistoimintaa, vaikutusmahdollisuuksia ja osallistumista sekä kehittää opiskelijoiden ja koulutuksen järjestäjän välistä yhteistyötä. Opiskelijakunnat myös osaltaan valmistavat opiskelijoita aktiiviseen ja kriittiseen kansalaisuuteen. [Opiskelijakuntatoiminnan opas.](#)

Keski-Pohjanmaan ammattiopiston opiskelijoille tarkoitettu opiskelijayhdistys Keko ry. luo ja kehittää opiskelijoille vapaa-ajan toimintaa ja valvoo opiskelijoiden etuja opiskelun ajan. Opiskelijayhdistyksen hallitukseen valitaan joka vuosi uusia jäseniä sekä varajäseniä opiskelijoistamme. Opiskelijoita on edustettuna eri työryhmissä. Opiskelijoiden hyvinvointia ja sitoutumista opintoihin edistetään myös luomalla edellytyksiä opiskelijoiden omaan osallisuuteen perustuvaan toimintaan.

Keski-Pohjanmaan ammattiopistossa ja kansanopistossa on useita erilaisia yhteistyötapoja ja toimenpiteitä opiskelijoiden ja heidän huoltajiensa osallisuuden vahvistamiseksi mm:

- Kotiväenillat
- Wilma
- Avointen ovien päivät / tutustumispäivät
- Ryhmäytymispäivät
- Hyvinvointimessut, AmisGaalat
- Yläkoulujen vanhempainillat
- Opiskelijakunta
- Tutor-toiminta (asuntolatutor, liikuntatutor, harrastetutor, digitutor)
- Liikuntapäivät
- Hyvinvointipäivät
- Liikennevalistus

- Helsinki Mission yksinäisyyden torjuntaohjelma
- Saku Stars, Saku Sports
- Savuttomuusryhmän teemat, nikotiiniton amis
- Moniammatillinen yhteistyö oppimisympäristöjen terveellisuuden, turvallisuuden sekä oppilaitosyhteisön hyvinvoinnin tarkastamiskäytäntöjä varten.

Tukimateriaalia opiskelijoiden osallisuuden edistämiseen	Linkki
Hyvinvoiva amis	https://hyvinvoivaamis.fi/
Vertaissovittelu	https://sovittelu.com/vertaissovittelu/
Saku ry	https://sakury.net/
Opiskelijajärjestöt	https://sakkiry.fi/ https://www.osku.fi/

Taulukko 1 Tukimateriaalia opiskelijoiden osallisuuden edistämiseen

Kuva 2 Osallisuuden tikapuut

Yksilökohtainen opiskeluhoolto

Opiskeluhooltoja toteutetaan yhteistyössä opiskelijan ja alaikäisten huoltajiensa kanssa. Opiskelijan omat toivomukset ja mielipiteet on otettava huomioon häntä koskevissa toimenpiteissä ja ratkaisuisa hänen ikänsä, kehitystasonsa ja muiden henkilökohtaisten edellytystensä mukaisesti. Alaikäinen voi kieltää huoltajaansa osallistumasta itseään koskevan opiskeluhooltoasian käsittelyyn sekä antamasta itseään koskevia salassa pidettäviä opiskeluhoollon tietoja, jollei se ole selvästi hänen etunsa vastaista. Arvion vajaavaltaisen edun toteutumisesta tekee opiskeluhoollon henkilöstöön kuuluva sosiaali- tai terveydenhuollon ammattihenkilö. Huoltajalla ei ole oikeutta kieltää alaikäistä käyttämästä opiskeluhoollon palveluja.

Opiskeluhoollon yksilökohtaisten palvelujen järjestämisessä tulee suosia varhaisen puuttumisen malleja ja madaltaa eri keinoin opiskelijoiden kynnystä hakea ajoissa tarvitsemaansa tukea tai palveluja. Opiskeluhoollon toimijat pyytävät Wilmassa luvan opiskelijalta ja alaikäisen huoltajalta nähdäkseen asiakkaittensa yksityiskohtaisia opetukseen ja ohjaukseen liittyviä tietoja.

Yksilökohtaisessa opiskeluhoollissa luottamuksellisuus ja tietosuoja ovat olennaisia toiminnan onnistumien edellytyksiä ja sen eettinen perusta. Opiskelun edistämiseksi tarvitaan myös joustavaa yhteistyötä työelämän kanssa, muuta monialaista asiantuntijuutta ja viranomaisyhteistyötä, erityistä tukea sekä kuntouttavia toimenpiteitä. Tapauskohtaisesti ja opiskelijan suostumuksella koottavien monialaisten asiantuntijaryhmien tavoitteena on opiskelijan oppimisen edistäminen ja hyvinvoinnin vahvistaminen.

Mitä yksilökohtainen opiskeluhoolto ei ole?

- opetusta tai opinto-ohjausta
- erityisopetusta
- opiskelijan arviointia
- yleistä moniammatillista yhteistyötä: "tiimityö", "verkostopalaveri", "moniammatillinen yhteistyö"
- kurinpitoa
- lastensuojelua.

Opiskelijan tukena on useita eri ammattiryhmiä, joilla kaikilla on tärkeä rooli opiskelijoiden tukemisessa. Opettaja voi:

- ohjata opiskelijan yksilökohtaisen opiskeluhoollon palvelun käyttäjäksi (terveydenhoitaja, kuraattori, psykologi)
- mikäli opettajalla herää opiskeluhoollollinen huoli opiskelijasta hän ottaa asian puheeksi opiskelijan kanssa ja on yhteydessä huoltajaan tarvittaessa.
- voi ottaa yhdessä opiskelijan kanssa yhteyttä (terveydenhoitaja, kuraattori, psykologi)
- voi tehdä yhteydenoton (terveydenhoitaja, kuraattori, psykologi) ilman opiskelijaa ja ilmoittaa asiasta opiskelijalle ja huoltajalle.

Yksilökohtaisen opiskeluhoollon toimijat

Opiskeluterveydenhoito

Opiskeluterveydenhoolto sisältää opiskelijan terveyden- ja sairaanhoitopalvelut. Uudet opiskelijat täyttävät sähköisen terveystarkastuksen opiskelun alkaessa. Tarkastuksen perusteella kutsutaan tarveperusteisesti uuden opiskelijat sekä sora-alojen opiskelijat terveystarkastukseen. Silloin tarkistetaan myös, että opiskelijalla on mahdolliseen pitkäaikaissairauteen liittyvät hoitokontaktit kunnossa. Toisen vuoden keväänä tehdään terveystarkastukset muille opiskelijoille sekä palvelukelpoisuustarkastus luokitus kutsuntoihin liittyen nuorille miehille ja naisille heidän niin

halutessaan. Alkusyksystä pyritään löytämään ne opiskelijat, joilla on jotakin terveydellistä estettä valittuun ammattiin nähden ja ohjataan heidät mahdollisiin lisätutkimuksiin ja oppilaitoksen kanssa yhteistyössä miettimään sopivampaa alaa. Opiskeluterveydenhuolto on osa perusterveydenhuoltoa ja tarvittaessa opiskelijat ohjataan eteenpäin. Opiskeluterveydenhoidossa tarjotaan päivittäin vastaanottoa myös ilman ajanvarausta klo 8–11.

Terveydenhuoltolain mukaisilla opiskeluterveydenhuollon palveluilla:

- edistetään ja seurataan oppilaitosyhteisön hyvinvointia sekä opiskeluympäristön terveellisyttä ja turvallisuutta
- edistetään ja seurataan opiskelijoiden tervettä kasvua ja kehitystä, hyvinvointia ja opiskelukykyä
- tunnistetaan opiskelijoiden varhaisen tuen tarpeet ja järjestetään tarvittava tuki sekä ohjataan hoitoon ja tutkimuksiin.
- ensiapu- ja sairaanhoito
- terveydenhoitajan tehtäviin kuuluu erinäisten sairaanhoidollisten toimenpiteiden lisäksi tapaturmien hoito, pitkäaikaissairaiden ja vammaisten hyvinvoinnin ja hoidon seuranta ja tarvittava yhteydenpito muihin toimijoihin ja hoitaviin tahoihin.

Kansainvälisen toiminnan edellyttämä terveydenhuolto

Terveydenhoitaja suunnittelee ja toteuttaa kansainväliseen opiskelijavaihtoon lähtevien ja ulkomaalaisten opiskelijoiden rokotusohjelmat ja kartoittaa riskitekijät kulloisenkin tartuntatautilanteen mukaan.

Opiskeluterveydenhuollossa tehdään myös tarvittavat kansainväliset rokotuskortit.

Maahanmuuttajaopiskelijoiden terveystarkastuksissa käytetään tarvittaessa tulkkipalvelua.

Oppilaitosten terveydellisten olojen valvonta. Opiskeluterveydenhuollon tehtävänä on oppilaitosympäristön terveellisuuden ja turvallisuuden sekä oppilaitosyhteisön hyvinvoinnin edistäminen ja seuranta, jota toteutetaan tarkastuksin kolmen vuoden välein (terveydenhuoltolaki 1326/2010). Muilla viranomaisilla on velvollisuus osallistua tarkastuksen yhteistyöhön.

<https://soite.fi/palvelut-ja-yhteys/lasten-nuorten-ja-perheiden-palvelut/opiskeluterveydenhuolto/>

Psyykkari (Ei varsinaisesti opiskeluhuollon toimija)

Psyykkari on oppilaitoksessa toimiva psykiatrinen sairaanhoitaja. Tavoitteena on

- toimia ensivaiheen psykososiaalisena tukena
- tuki kriiseissä

- mielenterveysongelmien kartoittaminen
- hoidollisten ryhmien ohjaaminen
- lyhytterapeuttiset interventiot
- osallistuminen oppilaitoksen kriisityöhön.

Kuraattori

Kuraattori työskentelee sosiaali-alan asiantuntijana - opastaa ja neuvoo opiskelijoita opintososiaalisissa asioissa, asumiseen ja taloudellisiin asioihin liittyvissä kysymyksissä, mielenterveys- ja päihdeongelmissa ja elämänhallinnan arkipäiväisissä asioissa. Kuraattori tekee yhteistyötä opiskelijan ja hänen lähiverkostonsa sekä asuntola- ja opetushenkilöstön kanssa selvittäen asioiden nykytilan ja pyrkien löytämään ratkaisuja opiskelijan tueksi ja koulutuspolun turvaamiseksi. Oppilaitoksessa pyritään opiskelijoiden vaikeuksien varhaiseen tunnistamiseen ja niihin puuttumiseen. Kuraattori osallistuu oppilaitosyhteisön kehittämiseen sekä opiskeluhuollon työryhmiin.

Opiskelijalle on järjestettävä mahdollisuus keskustella henkilökohtaisesti kuraattorin kanssa viimeistään seitsemäntenä oppilaitoksen työpäivänä sen jälkeen, kun opiskelija on tätä pyytänyt. Kiireellisessä tapauksessa mahdollisuus keskusteluun on järjestettävä samana tai seuraavana työpäivänä. Mahdollisuus henkilökohtaiseen keskusteluun on järjestettävä opiskelijalle myös opiskelijan huoltajan tai muun henkilön yhteydenoton perusteella. Myös henkilö, joka ammatissaan on saanut tietää opiskelijan tuen tarpeesta, voi salassapitosäännösten estämättä ottaa yhteyttä opiskeluhuollon kuraattoriin. Opiskelijalle on annettava tieto tästä yhteydenotosta.

Koulupsykologi

Opiskeluhuollon psykologi työskentelee ammattiopistossa ja kansanopistossa psykologian alan asiantuntijana. Työssä painottuu konsultatiivinen, hyvinvointia edistävä ja ongelmia ennaltaehkäisevä työskentelyote. Opiskeluhuollon psykologin työn keskeisenä tavoitteena on iänmukaisen kehityksen, psyykkisen toimintakyvyn sekä oppimisen ja koulunkäynnin tukeminen. Yhteydenotto psykologiin tapahtuu yleensä opiskelijan omasta aloitteesta tai opiskelijan luvalla hänen huoltajiensa, opettajien tai muiden opiskeluhuollon toimijoiden toimesta. Psykologin työ perustuu luottamuksellisuuteen ja vaitiolovelvollisuuteen.

Tavallisimpia tulosityitä opiskeluhuollon psykologin luo ovat tunne-elämän ja minäkuvan haasteet ja yleiset mielenterveyden pulmat, kuten stressi, jännitys, ahdistus ja madaltunut mieliala. Myös oppimiseen ja opiskeluun, ihmissuhteisiin, elämänhallintaan, tulevaisuudensuunnitelmiin sekä erilaisiin akuutteihin elämäkriiseihin liittyvät huolet voivat johtaa yhteistyön käynnistämiseen psykologin kanssa.

Tyypillisesti yhteistyö koostuu psykologisista interventioista, asiantuntijaryhmistä ja psykologin tekemistä arvioista ja tutkimuksista. Tarvittaessa yhteistyötä tehdään myös huoltajien sekä oppilaitoksen ja opiskeluhuollon eri toimijoiden kanssa. Yksilötyön lisäksi opiskeluhuollon psykologi pyrkii osallistumaan mahdollisuuksien mukaan yhteisöllisen opiskeluhoitotyön toteuttamiseen ja kehittämiseen.

Oppilaitoskohtainen yksilöllisen opiskeluhuollon asiantuntijaryhmä

Oppilaitoskohtainen yksilöllisen opiskeluhuollon asiantuntijaryhmä on tilannekohtainen asiantuntijaryhmä, johon voi kuulua lääkäri, terveydenhoitaja, psykologi, kuraattori, opinto-ohjaaja, vastuuohjaaja, asuntolaohjaaja tai muu opiskelijan kannalta keskeinen opettaja tai opiskelijan nimeämä henkilö. Ryhmän kokoaa se opiskeluhuollon tai oppilaitoksen henkilökunnan edustaja, jolle asian selvittäminen työtehtävien perusteella kuuluu. Asiantuntijaryhmään voidaan nimetä asiantuntijoita jäseneksi vain opiskelijan tai, ellei hänellä ole edellytyksiä arvioida annettavan suostumuksen merkitystä, hänen huoltajansa suostumuksella. Ryhmälle tulee määritellä käyttöoikeus opiskeluhuollon kertomukseen ja ryhmän valitsemaa vastuuhenkilöä koskee kirjaamisvelvoite.

Asiantuntijaryhmän jäsen ei saa käyttää asiantuntijaryhmän jäsenenä saamiaan salassa pidettäviä tietoja muuhun kuin opiskeluhoitoon liittyvään tehtävään. Opiskelijalta ja alaikäisen huoltajalta pyydetään suostumus.

Opiskeluhuollon rekisterit ja kertomukset

Yksilöllisen opiskeluhuollon järjestämiseen liittyvistä henkilörekistereistä ja opiskeluhuollon kertomuksista säädetään oppilas- ja opiskelijahuoltolain 21. pykälässä. Koulutuksen järjestäjän vastuulla olevien opiskeluhoitorekisterin ja opiskeluhuollon kertomusten lisäksi yksilöllisen opiskeluhuollon toteutuksessa käytetään myös terveydenhuollon ja sosiaalitoimen rekistereitä ja asiakirjoja.

Opiskeluhoitorekisteri

Koulutuksen järjestäjä ylläpitää rekisterinpitäjänä monialaisen yksilökohtaisen opiskeluhuollon rekisteriä.

Rekisteriin tallennetaan monialaisessa yksilökohtaisessa opiskeluhuollossa laadittavat opiskeluhoitokertomukset sekä muut siihen liittyvissä tehtävissä laaditut tai saadut yksittäistä opiskelijaa koskevat asiakirjat.

Rekisterinpitäjän on nimennyt rekisterille vastuuhenkilön, joka määrittelee tapauskohtaisesti käyttöoikeudet rekisteriin.

Opiskeluhuollon kertomukset

Opiskeluhoitokertomus tallennetaan opiskeluhoitokertomukseen (Wilma/Muistio(Opiskeluhoitokertomus)).

Opiskeluterveydenhuollon henkilöstö sekä muut opiskeluhoitoa toteuttavat terveydenhuollon ammattihenkilöt kirjaavat opiskelijan yksilötapaamiset potilaskertomukseen ja muihin tarpeellisiin terveydenhuollon potilasasiakirjoihin (Soite).

Kuraattorit kirjaavat yksilötapaamisissa kertyvät asiakastiedot opiskeluhoitokertomukseen (Soite).

Opiskeluhoitokertomuksen monialaisessa asiantuntijaryhmässä selvitetään yksittäisen opiskelijan opiskeluhoitokertomuksen tarvetta. Ryhmän jäsenten toteuttaessa jo suunniteltuja ja sovittuja yksilöllisiä opiskeluhoitokertomuksen tukitoimia, asiantuntijaryhmän vastuuhenkilön on kirjattava ryhmän toimintatavoitteiden kannalta välttämättömät opiskelijaa koskevat tiedot opiskeluhoitokertomukseen. Sähköisten rekistereiden ja kertomusten on oltava teknisesti sellaisia, että tietojen kirjaamisesta ja lukemisesta jää lokimerkintä. Opiskelijalla ja alaikäisen opiskelijan huoltajalla on oikeus saada tietää mitä tietoja hänestä on rekistereihin ja kertomuksiin merkitty, ja ketkä ovat hänen tietojensa käyneet lukemassa. Tietojen luovuttajan on varmistuttava siitä, että tietojen suojauksesta huolehditaan asianmukaisesti.

Opiskeluhoitokertomus laaditaan jatkuvaan muotoon aikajärjestyksessä eteneväksi ja siihen kirjataan seuraavat opiskelijaa koskevat tiedot:

- asian aihe ja vireillepanija
- opiskelijan tilanteen selvittämisen aikana toteutetut toimenpiteet
- tiedot asian käsittelystä yksilökohtaisessa monialaisessa asiantuntijaryhmän kokouksessa/kokouksissa, osallistuneet henkilöt ja heidän asemansa
- kokouksessa tehdyt sopimukset ja suunnitelmat sekä toteuttamisesta ja seurannasta vastaavat tahot
- toteutetut toimenpiteet
- kirjauksen päivämäärä sekä kirjauksen tekijä ja hänen ammatti- tai virka-asemansa
- Asiantuntijaryhmän vastuuhenkilö vastaa siitä, että yksittäistä opiskelijaa koskevat opiskeluhoitokertomukset tulevat kirjattua. Muut kyseisen ryhmän jäsenet voivat kirjata asioita.
- Opiskeluhoitokertomuksen tuottajat kirjaavat lisäksi asioita omiin rekistereihinsä.
- Kirjaamisessa on otettava huomioon, että kirjataan vain tarpeellinen tieto ja niin, että opiskelija tietää, mitä kirjataan (EU tietosuojasetus, arkaluonteiset ja/tai salassa pidettävät tiedot)

opiskelija ja alaikäisen huoltaja näkee opiskeluhuoltokertomukseen kirjatut asiat kirjautumalla Wilmaan. Opiskelija voi kieltää tietojen näkymisen huoltajalle.

- sovitun suunnitelman toteutumista seurataan säännöllisesti ja toteutuneet toimenpiteet ja tapahtuman kirjataan opiskeluhuoltokertomukseen ao. kohtaan.

Asuntolatoiminta osana yhteisöllistä opiskeluhuoltoa

Asuntolatoiminta on osa opiskelijoiden kokonaisvaltaista tukea, sen tavoitteena on luoda turvallinen ja terveellinen opiskelu/asuinympäristö. Asuntola- ja vapaa-aikatoiminta edistävät opiskelijan hyvinvointia, kasvua ja kehitystä ovat osana yhteisöllistä opiskeluhuoltoa.

- Asuntola- ja vapaa-ajantoiminnoissa painottuvat opiskelijan kasvatuksellinen ohjaus.
- Hyvät ja säännölliset elämäntavat.
- Hyödyllinen vapaa-ajan käyttö.
- Tarkoituksenmukainen ajan käyttö lepo/harrastukset.
- Henkilökohtaista ohjausta nuoren eri elämäntilanteissa asumisessa, huoneen ja solun puhtaanapidossa sekä viihtyvyydessä.
- Ohjausta vastuulliseen käyttäytymiseen asuntolassa ja sen ulkopuolella.
- Ohjata opiskelijaa tuntemaan oma vastuunsa asuntolayhteisön jäsenenä.

Tehtävien, vastuun ja työnjako

- Asuntolaohjaaja vastaa kokonaisvaltaisesti asuntolatoiminnasta.
- Asuntolaohjaaja vastaa yleisen järjestyksen, turvallisuuden ja valvonnan ylläpidosta sekä vapaa-ajan ohjauksesta.
- Asuntolaohjaaja konsultoi saattaen vaihtaen palaverissa tarpeen mukaan (kunnissa, joista useimmiten opiskelijat tulevat asuntolaan asumaan).
- Moniammatillinen yhteistyö.
- Oppilaitoksen sisäinen yhteistyö.
- Asuntolaohjaaja tekee yhteistyötä perheiden, opinto-ohjaajien, kuraattorien, terveydenhoitajien, opettajien ja rehtorin sekä viranomaisten kanssa.
- Toimii opiskeluhuoltoryhmän jäsenenä.

Asuntola-asumisen onnistumisen edellytys

Varhainen puuttuminen ja opiskelijan kasvatuksellinen ohjaus. Tilanteet, joihin voidaan puuttua:

- Vapaa-ajan käyttö

- Ravintotottumukset
- Häiriökäyttäytyminen
- Epäsäännöllisyys opiskelussa

Henkilökohtaista ohjausta nuorten eri elämäntilanteissa

Lukuvuoden aikana toimipaikkojen asuntolaohjaajat kokoontuvat yhteisiin palavereihin, joissa kehitetään asuntolatoimintaa ja yhtenäistetään käytänteitä, hankkeita hyödynnetään toiminnan kehittämisen tukena. Opiskelijat osallistuvat Asuntola-tutor koulutuksiin yhteistyössä Saku ry:n kanssa.

<https://www.oph.fi/fi/tilastot-ja-julkaisut/julkaisut/laadukas-asuntolatoiminta>

Keski-Pohjanmaan ammattiopisto, ammattikampus

Asuntola on tarkoitettu ensisijaisesti laajennetun oppivelvollisuuden piiriin kuuluville opiskelijoille. Majoituspaikkoja on yhteensä 66. Asuntolassa on solutyypinen asumismuoto. Solussa on 5–6 huonetta, jotka ovat joko yhden tai kahden hengen huoneita. Soluun kuuluu yhteinen oleskelutila, jossa on TV, omat keittiöt, WC:t ja suihkutilat. Kaikki solut ja huoneet ovat kalustettuja. Pohjakerroksessa on henkilökunnan työtila, kerhohuone, sauna sekä pyykinhuoltotila.

Asuntola tarjoaa viihtyisän, turvallisen ja kodinomaisen asumisen. Asuntolaohjaajat ovat läsnä opiskelijoiden arjessa asumisessa ja opiskelussa. Asuntolaohjaaja tukee, kasvattavaa sekä ohjaa nuoria henkilökohtaisissa ja opiskeluun liittyvissä asioissa.

Asuntolassa asuminen on maksutonta opiskelijalle. Vapaa-ajan ohjauksessa ovat mukana myös asuntolatutorit, joita koulutetaan vuosittain Saku ry:n toimesta. Asuntolatutor-toiminta on käynnissä.

Vapaa-ajan toiminta asuntolassa

Asuntolan kerhohuone avoinna su 17.00 - 22.00 ja ma – to klo 15–22. Tilassa on televisio, biljardipöytä sekä sakkinyrkkeilyn harrastustila. Asuntolassa järjestetään kerran viikossa asuntolan olkkari-ilta, joka voi pitää sisällään erilaisia teemailtoja esim. karaoke-, elokuva-peli-, askartelu- ja leivontailtoja, mutta myös ihan vain vapaata oleskelua ja seurustelua.

Opiskelijoilla on mahdollisuus lajikokeiluihin liikunta- ja harrastepaikoissa, retkiin, seurapeleihin ja paintballiin. Ammattiopiston liikuntakerhot toimivat Kampushallissa tiistaisin ja torstaisin, siellä on mahdollisuus pelata sählyä, koripalloa, lento- ja sulkapalloa tai käyttää tanssisalia, tatamia tai

kuntosalia liikuntakerhon aikana. Asuntolassa asuville on varattu oma kuntosalivuoro keskiviikkoiltais.

Atsa

Mellon ylläpitämä nuorten tuetun asumisen yksikkö toimii myös Närvilänkadulla. Yksikkö on tarkoitettu nuorille, jotka tarvitsevat apua opiskelujen suorittamiseen. Ohjaajat tarjoavat tukea ja ohjausta arjen hallintaan, vuorokausirytmien löytymiseen, sosiaalisiin taitoihin, vapaa-ajan viettämiseen ja harrastamiseen. ATSA:ssa asumiseen tarvitaan kotikunnan myöntämä maksusitoumus. <https://mellory.fi/asumispalvelut/>

Kälviän toimipaikka

Kälviän toimipaikassa on opiskelija-asuntoaikoja ammatillisten ja kansanopistonlinjojen opiskelijoille.

Huoneet ovat kahdenhengen huoneita. Kaikkien huoneiden yhteydessä on keittomahdollisuus ja suihkut ja vessat. Vapaa-ajan toiminta on mm. liikuntasalin käyttö; kiipeilyä, sählyä, koripalloa, jousiammuntaa, sisäcurling. ym. pelejä, ilmainen kuntosalivuorovaraus Kälviän vapaa-aikakeskuksesta.

Asuntolasta voidaan myös tehdä retkiä luontoon tai mennä shoppailemaan, sisäammuntaradalle, frisbeegolfiin, keilaamaan, golfin harjoitusradalle tai harrastaa paintballpelejä, geokätköilyä, rantalentopalloa tai uintia.

Tutustumisretkiä tehdään myös muihin yhtymän asuntoloihin.

Lisäksi päihdeinfoiltoja, laulu-, ja askarteluiltoja, leivontaa, elokuvailtoja ja voidaan pelata yhdessä seura- ja korttipelejä.

Kälviän kunnan ylläpitämät liikuntamahdollisuudet ovat myös käytössä mm. vapaa-aikakeskus ja urheilukenttä sekä pyöräilyreitit ovat opiston vieressä.

Vapaa-aikanaankin opiskelijat voivat käyttää:

- beachvolley-kenttää
- pianoja
- it-tiloja

- taidetiloja
- tv-huonetta, missä Pleikkarit, Singstar, elokuvia
- biljardipöytää ja pingispöytää
- lainata pelejä, pyöriä
- tanssisalia
- rantasaunaa
- valkoista huonetta

Kannuksen toimipaikka

Toimipaikan alueella on Seitsemän erillistä opiskelijoiden asumiseen tarkoitettua asuntolaa: Ollikkala, Peltola, lisakkila, Keittiösiipi, Koivukartano, Sepäntalo ja Lemmikki. Lisäksi oppilaitoksen alueen ulkopuolella kaupungilla 1 isompi asuntola. Asuntolat ovat soluasuntoja, joissa on yhteiset suihkut, keittiöt, WC:t, ja 1–3 hengen huoneet, huoneita soluissa saattaa olla 2–7. Kennelinjan opiskelijat asuvat yhden hengen huoneissa, koska heillä on koirat. Huoneet ovat peruskalustettuja. Asunnon koosta ja asukasmäärästä riippuu, mitä muita tarvikkeita niistä löytyy. Asuminen on maksutonta. Opiskelijat saavat asuntolapaikan tekemällä asumissopimuksen, jossa sitoudutaan asuntolan järjestyssääntöihin, tämän allekirjoittaa myös huoltaja.

Asuntolan toiminnasta huolehtivat asuntolaohjaajat.

Toimipaikka järjestää opiskelijoille vapaa-aika- ja harrastustoimintaa

- Salivuoro 1 kertaa viikossa (sähly, lentopallo) vakiovuorona vapaa-aikakeskuksella.
- Vapaa-aikakeskuksen muut palvelut; uimahalli, kuntosali jne. myös käytössä. Oppilaitos tukee maksamalla puolet hinnasta.
- Pehtoori-nimisessä rakennuksessa koulun alueella on yhteiset vapaa-ajan tilat, joissa voi katsella tv:tä, laulaa karaoke, pelata lautapelejä, Playstationia sekä biljardia.
- Toimipaikan alueella on myös ulkoharrastusmahdollisuuksia: Laavu, vene ja kanootti sekä frisbeegolf- koreja. Mahdollisuus myös paintballin pelaamiseen.
- Opiskelijakunta ja tutorit suunnittelevat ja järjestävät omaa toimintaa lukuvuoden aikana ja osallistuvat toimipaikan teemapäivien toteuttamiseen. mm. liikuntapäivät ovat myös jokavuotista toimintaa.
- IT-luokkaa on mahdollisuus käyttää iltaisin.
- Oppilaitos tukee harrastustoimintaa tarpeen mukaan järjestämällä mm. kuljetuksia eri harrastuspaikoille.
- Kunnan kirjastopalvelut ja kansalaisopiston ohjelma ovat myös opiskelijoille tarjolla.

- Vapaa-ajatoiminnan suunnittelusta ja ohjauksesta huolehtii pääsääntöisesti asuntolaohjaaja.

Kaustisen toimipaikka

Opiskelija-asuntolat ovat Raviradantien kaksikerroksiset rivitaloasunnot A-C.

Asunnot ovat neljälle hengelle kalustettuja soluasuntoja, joissa on kaksi makuuhuonetta, keittiö, WC- ja suihkutilat. Opiskelijoille on yhteisissä tiloissa sauna pyykinhuoltotilat, toimintatila ja kuntosali.

Asuntolatoiminnasta ja valvonnasta vastaa asuntolaohjaaja ja viikonloppuisin tallimestari ja vartiointiliike.

Vapaa-ajan toiminta:

- Sählyä pelataan kerran viikossa
- Vetelissä on uimahalli ja kuntosali, jonne järjestetään kyyditys tarvittaessa
- Kokkolassa käydään keilaamassa.
- Kaustisen kansantaiteen keskuksessa käydään elokuvissa
- Kaustisen hiihtokeskuksessa voi käydä laskettelemassa ja hiihtämässä. Opiskelijakunta järjestää jaideoi erilaista toimintaa opiskelijoille
- Perjantai-iltaisain puuhailta asuntolaan jääneille. Katsotaan leffaa tai askarrellaan ym.

Perhon toimipaikka

Asuntolan jokaisessa solussa on neljä kahden hengen huonetta, kaksi WC- ja suihkutilaa ja yhteinen tupakeittiö. Yhteensä majoituspaikkoja on 68. Asuminen asuntolassa on maksutonta. Asuntolapaikka myönnetään ensisijaisesti alle 18-vuotiaille opiskelijoille. Asuntolantoiminnasta ja järjestyksestä vastaa asuntolaohjaaja.

Turvallisuuden, terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen

Keski-Pohjanmaan ammattiopistossa ja kansanopistossa on useita toimenpiteitä ja moniammatillista yhteistyötä oppimisympäristöjen terveellisyyden, turvallisuuden sekä oppilaitosyhteisön hyvinvoinnin edistämiseksi. Näitä ovat mm:

- Toimipaikkakohtaiset terveydellisten olojen tarkastuskertomukset
- Turvallisuuskävelyt

- Poistumisharjoitukset ja vaarallisten tilanteen hallinta toimipaikkojen sisällä
- Työsuojelutarkastukset
- Kriisiryhmien kokoontumiset ja toimintasuunnitelmat
- Tutkintokohtaisista terveydentilavaatimuksista tiedottaminen opiskelijan oppaassa

Verkostojen kanssa tehdään myös laajasti yhteistyötä. Esimerkkejä yhteistyöstä ovat mm. kuraattoripalveluiden, opiskeluterveydenhoidon ja psykologipalveluiden järjestäminen, yhteistyö etsivän nuorisotyön, seurakunnan ja poliisin kanssa. Yhteistyössä järjestetään myös hyvinvointimessut.

Työkykypassi, asuntolapassi sekä kulttuuri- ja harrastepassi ovat osoituksena yhteistyöstä, jota tehdään opiskelu- ja työkyvyn ylläpitämisen, liikunnan ja terveystiedon opetuksen sekä ammatillisten tutkinnon osien opetuksen välillä. Erityisesti uudisrakentamisen yhteydessä otetaan huomioon esteettömän oppimisympäristön turvaaminen ja tapaturmien ehkäiseminen, samoin perehdytään myös esteettömyys oppilaitoksissa oppaisiin.

Opiskelu- ja työkyvyn ylläpito

Liikunnan ja terveystiedon opetus antavat tietoa opiskelu- ja työkyvyn ylläpitoon. Lisäksi ammattiosaajan työkykypassi tarjoaa ammattiin opiskeleville mahdollisuuden saada tietoa, taitoa ja motivaatiota oman työkyvyn ja hyvinvoinnin edistämiseen. Tutkimusten mukaan ammattiin opiskelevien liikunta on vähäistä ja tupakointia ja alkoholin käyttöä tulisi vähentää, eikä muukaan terveystietäminen tue työkykyä.

Työnhaussa opiskelija voi hyödyntää työkykypassia osoittamalla tulevalle työnantajalleen olevansa toiminta- ja työkyvystään huolehtiva ammattiosaaja.

Työkykypassin avulla

Motivoidaan ja ohjataan opiskelija säännölliseen terveystietoon sekä omaehtoiseen toiminta- ja työkyvyn ylläpitoon ja terveyden hoitamiseen

Tuetaan ammatillista kasvua ja kehittymistä sekä vastataan alan työkykyhaasteisiin, esim. työturvallisuuden ja ergonomian osalta

Aktivoidaan opiskelijoita osallistumaan sekä tuetaan vastuullista itsenäisesti ja ryhmässä toimimista

Ammattiosaajan työkykypassi koostuu viidestä osa-alueesta, joiden vaatavuus on yhteensä 9 osaamispistettä:

Keskeyttämisen ehkäisy

Keski-Pohjanmaan ammattiopistossa ja kansanopistossa on käytössä useita toimenpiteitä, joilla voidaan tukea opiskelijaa ja puuttua poissaoloihin varhaisessa vaiheessa sekä ehkäistä keskeyttämistä:

Ennaltaehkäisy

- Saattaen vaihto
- Yhteistyö perusopetuksen kanssa ja erityistä tukea tarvitsevien nuorten vanhempainillat
- Kodin ja oppilaitoksen yhteistyö
- Osallisuutta lisäävät toimenpiteet ja käytännöt
- Opiskelijahuolto ja erityisopetuksen käytänteet ja riittävät palvelut
- Wilman avulla poissaolot näkyvillä ja toimenpiteet niihin puuttumiseen
- Etsivän nuorisotyön toimenpiteet
- Varoituskäytänteet
- Yhteistyö toimipaikkojen ja asuntoloiden välillä
- Vastuuohjaajan ja opettajan toiminta ovat varhaisen puuttumisen kannalta keskeisiä toimijoita
- Lisäopetus ja tukiopetus sekä HOPE- ja HELPPI-pajat
- Vastuuohjaajan tunnit (ryhmänohjaus)
- Tutor- ja opiskelijakuntatoiminta
- Jokaiselle opiskelijalle laaditaan HOKS, jossa otetaan huomioon oppimiseen ja erityiseen tukeen vaikuttavat seikat ja suunnitellaan tukitoimet ja osaamisen hankkimisen tapoja.
- Osaamistavoitteiden mukauttaminen tai osaamistavoitteista poikkeaminen.
- Hyvinvointia ja syrjäytymisen ehkäisyä tukevat hankkeet

Hoks ja oppimisen tuki

Ammatillisen koulutuksen opiskelijoiden ja kansanopistossa opiskelevien (oppivelvollisten) osaamisen hankkimistavoista sovitaan opiskelijan kanssa henkilökohtaisen osaamisen kehittämissuunnitelman (HOKS) laadinnan ja päivittämisen yhteydessä. HOKSissa huomioidaan myös opiskelijan yksilöllinen elämän- ja terveydentilanne.

Vastuuohjaajan ja opiskeluhuollon henkilöstön tehtävänä on huolehtia siitä, että opiskelijat ja alaikäisten opiskelijoiden huoltajat ovat tietoisia opiskeluhuollon palveluista. Opiskelijan henkilökohtaista osaamisen kehittämissuunnitelmaa (HOKS) päivitetään opiskelijan tarpeiden mukaan tai vähintään tutkinnon osittain ja opiskelijalle voidaan tehdä erityisen tuen päätös.

Opiskelun ohjauksen ja tuen tarkoitus on mm. tukea ja ohjata opiskelijaa siten, että hän kykenee tekemään tarkoituksenmukaisia ja hänelle soveltuvia koulutusta ja uravalintaa koskevia ratkaisuja.

Ohjauksen tehtävänä on tukea opiskelijoita siten, että he voivat onnistua opinnoissaan, motivoituvat jatkamaan opiskelua.

Opiskelijalle annetaan ohjausta ja erityistä tukea yksilöllisen tarpeen mukaan. Alaikäisen opiskelijan kohdalla ollaan yhteydessä huoltajaan, jos opiskelijaan ei saada yhteyttä tai hän ei noudata henkilökohtaista osaamisen kehittämissuunnitelmaa.

Opiskelijalla on oikeus oppimisen tukeen, jota hän tarvitsee tutkinnon perusteiden ammattitaitovaatimusten ja osaamistavoitteiden saavuttamiseksi. Oppimisen tuki on opettajan antamaa tukiovetusta sekä opetus- ja ohjaushenkilöstön antamaa tukea ja ohjausta. Opiskelijalla on oikeus erityiseen tukeen, jota hän tarvitsee tutkinnon perusteiden ammattitaitovaatimusten ja osaamistavoitteiden saavuttamiseksi, kun oppimisen tuki ei ole riittävää. Erityinen tuki on erityisopettajan antamaa erityisopetusta. Opiskelijalla on oikeus tukeen myös työpaikalla oppimisen aikana.

Kurinpito-, ja opiskeluoikeuden peruuttamistilanteissa opiskeluhuollon toimijoiden tehtävänä on tarvittaessa opiskelijoiden tukeminen ja ohjaaminen. Opiskeluhuollon toimijoiden on myös tunnettava SORA-säädökset, jotta opiskelijaa osataan ohjata oikein esim. tilanteissa missä opiskelija hakeutuu alalle mihin hänellä on terveydellisiä tai muita rajoitteita.

Opintojen etenemisen seuranta ja poissaoloihin puuttuminen

Opiskelijalla itsellään sekä opiskelijan huoltajalla on velvollisuus seurata henkilökohtaisen osaamisen kehittämissuunnitelman (HOKS) mukaisten opintojen etenemistä. Jokaisella opiskelijalla, samoin kuin alaikäisen opiskelijan huoltajilla, on käyttäjätunnukset Wilmaan.

Vastuuohjaajan on seurattava opiskelijoiden opintojen edistymistä Wilmassa ja puututtava tarvittaessa poissaoloihin ja pyrittävä selvittämään opintojen etenemisen esteiden syyt. Opiskelijan tulee osallistua HOKSin mukaiseen opetukseen, ellei hänelle ole myönnetty siitä vapautusta (L630/1998, § 34).

Vastuuohjaajan on ilmoitettava oppivelvollisen ja muiden alaikäisten opiskelijoiden huoltajalle valvontavastuusta ja valvonnan laiminlyönnistä, jos opiskelija ei suorita opintojaan HOKSin mukaisesti.

Jos koulutusta järjestetään työpaikalla, vastuuohjaaja on yhteydessä koulutus- tai oppisopimuspaikkaan säännöllisesti, ja myös siellä poissaoloihin puututaan viipymättä.

Opettaja, opinto-ohjaaja, kuraattori, terveydenhoitaja, psykologi, asuntolaohjaaja, etsivä nuorisotyöntekijä tai muu toimija voi puuttuu tilanteeseen ja tarvittaessa yhteydessä vastuuohjaajaan, joka järjestää huolenpitokeskustelun. Huoli opiskelijan tilanteesta voi nousta myös alakohtaisissa pedagogisissa opiskeluhuvinvointiryhmissä.

Kpedussa puututaan poissaoloihin Wilman huolijärjestelmällä. Menettelytapa ja -malli perustuu OPH:n määräykseen 285/2018, joka mukaan oppilaitoksella on oltava määritellyt toimintatavat ja toimenpiteet, joilla edistetään:

- opiskelijoiden ja huoltajien osallisuutta
- koulutukseen osallistumisen seuranta, opintojen etenemistä, poissaolojen ehkäisemistä ja niihin liittyviä toimenpiteitä
- opintojen ja koulutuksen keskeyttämistä ja opinnoista eroamisen ehkäisyä
- yhteistyötä verkoston ja tarvittavien tahojen kanssa.

Mikäli opiskelijalla on aiheettomia poissaoloja 15 tuntia, Wilman automaattiviesti tulee vastuuohjaajalle. Vastuuohjaaja on yhteydessä opiskelijaan ja keskustelee poissaoloista ja syistä. Huolenpitokeskustelu ja sovitut jatkotoimenpiteet kirjataan Wilmaan Ohjaus ja tuki -välilehdelle.

Mikäli opiskelijalla on aiheettomia poissaoloja 30 tuntia, toimitaan kuten edellä. Lisäksi vastuuohjaaja ottaa yhteyttä alaikäisen opiskelijan huoltajaan ja sopii ajan huolenpitokeskustelulle. Tarvittaessa voidaan opiskelijan suostumuksella järjestää monialainen yksilökohtainen opiskeluhuolto kokous, jos mukaan tarvitaan opiskeluhuollon toimijoita (kuraattori, psykologi, terveydenhoitaja). Kirjaus tehdään Wilmassa opiskeluhuoltokertomukseen.

Mikäli opiskelijalla on aiheettomia poissaoloja 100 tuntia, toimitaan kuten edellä. Poissaoloja seurataan tämän jälkeenkin ja alaikäisen, oppivelvollisen osalta on otettava yhteys myös VALPAS-opoon.

Toimialapäällikköä tiedotetaan asiasta.

Poissaolojen puuttumisen eri vaiheissa voi tarvittaessa harkita kurinpitomenettelyä (kts. Suunnitelma kurinpitokeinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelytavoista).

Vastuuohjaajalle löytyy huolenpitokeskusteluun ohje Wilmasta.

Etsivä nuorisotyö

Jos alle 29-vuotiaaseen opiskelijaan ei saada yhteyttä, voidaan tehdä yhteistyötä etsivän nuorisotyön kanssa.

Etsivä nuorisotyöntekijä voi olla mukana ohjaamassa nuorta hänelle soveltuvaan koulutukseen tai muihin tarvittaviin palveluihin, kunhan nuorisolakia kaikilta osin noudatetaan. Erityisesti tulee kiinnittää huomiota siihen, että etsivä nuorisotyö perustuu nuoren vapaaehtoisuuteen ja nuoren kanssa tehtävään yhteistyöhön. Etsivään nuorisotyöhön ei liity nuorelle pakkoa tai velvollisuutta.

Koulutuksen järjestäjä voi luovuttaa nuoren kotikunnalle etsivää nuorisotyötä varten tiedot oppivelvollisesta nuoresta, joka keskeyttää opinnot ammatillisessa koulutuksessa, lukiokoulutuksessa tai tutkintokoulutukseen valmentavassa koulutuksessa. Tällöinkin nuorisolain mukainen etsivä nuorisotyö perustuu nuoren vapaaehtoisuuteen ja nuoren kanssa tehtävään yhteistyöhön. Velvollisuutta tietojen luovuttamiseen mainituissa tilanteissa ei enää jatkossa ole.

Muut, kuin oppivelvolliset

Koulutuksen järjestäjän on luovutettava tiedot muusta kuin oppivelvollisesta nuoresta, joka keskeyttää opinnot ammatillisessa koulutuksessa, lukiokoulutuksessa tai tutkintokoulutukseen valmentavassa koulutuksessa.

Koulutuksen järjestäjä voi jättää tiedot luovuttamatta, jos se arvioi käytettävissään olevien tietojen perusteella ja nuoren tilanne ja tuen tarve kokonaisuudessaan huomioon otettuna, ettei nuori ole 10 §:ssä tarkoitettujen palvelujen ja muun tuen tarpeessa.

Nuoren yksilöinti- ja yhteystiedot voidaan luovuttaa nuoren kotikunnalle etsivää nuorisotyötä varten seuraavasti: koulutuksen järjestäjä voi luovuttaa tiedot oppivelvollisesta nuoresta, joka keskeyttää opinnot ammatillisessa koulutuksessa, lukiokoulutuksessa tai tutkintokoulutukseen valmentavassa koulutuksessa.

[Yhteydenotto Kokkolan etsivään nuorisotyöhön](#)

[Etsi oman kuntasi etsivä nuoristyöntekijä](#)

Opiskelija aikeissa keskeyttää

Oikeus keskeyttää: sairaus, vamma, äitiys-, isyys. vanhempainvapaa, vähintään kuukauden kestävä ulkomailta oleskelu, muu elämäntilanteeseen liittyvä syy.

Jos oppivelvollinen nuori/muut opiskelija on aikeissa keskeyttää opintonsa, koulutuksen järjestäjän on selvitettävä yhdessä oppivelvollisen ja hänen huoltajansa kanssa mahdollisuudet suorittaa opintoja muussa oppimisympäristössä tai mahdollisuudet hakeutua muuhun koulutukseen. Tarvittaessa vaihtoehdot selvitetään yhteistyössä toisen opetuksen tai koulutuksen järjestäjän kanssa.

Koulutuksen järjestäjän on lisäksi selvitettävä oppivelvollisen saamien koulutuksen järjestäjän tukitoimien riittävyys sekä tarvittaessa ohjattava oppivelvollinen hakeutumaan muiden tarkoituksenmukaisten palveluiden piiriin. Tehty lomake negatiivisesti eroamassa oleville opiskelijoille, jotta voidaan varmistaa, että kaikkia kohdehenkilölle sopivia tukipalveluita on tarjottu tai hyödynnetty [sähköistä lomaketta](#).

Mikäli opiskelija ei ilman perusteltua syytä osallistu HOKS:n mukaiseen opetukseen ja näyttöihin tai muuhun osaamisen osoittamiseen eikä hän ole esittänyt poissaoloilleen perusteltua syytä, opiskelija voidaan katsoa eronneeksi. Ennen eronneeksi katsomisen päätöstä opiskelijalle ja alaikäisen opiskelijan huoltajalle on annettava tilaisuus tulla kuulluksi. (531/2017, 97 §)

Oppivelvollinen katsotaan eronneeksi viimeistään kuukauden kuluessa siitä, kun hän on viimeisen kerran osallistunut HOKS:n mukaiseen opetukseen taikka näyttöihin tai muuhun osaamisen osoittamiseen. Ennen eronneeksi katsomista koulutuksen järjestäjän tulee ilmoittaa oppivelvolliselle sekä hänen huoltajalleen ja muulle lailliselle edustajalleen, että oppivelvollinen voidaan katsoa eronneeksi, mikäli hän ei noudata säädettyjä velvoitteita. Oppivelvollisen eronneeksi katsomisessa noudatettavista menettelyistä säädetään lisäksi oppivelvollisuuslain 13 §:ssa. (1214/2020).

Eroaminen oppilaitoksesta tai siirtyminen toiseen tutkintoon

Mikäli opiskelija eroaa oppilaitoksesta, hän ilmoittaa eroamisestaan Wilman kautta kirjallisesti. Jos opiskelija hakeutuu jatkuvan haun kautta Kpedussa muulle alalle, niin hakijapalvelulta tulee tieto opintosihteerille opiskelijavalinnasta. Opintosihteerin tarkistaa opiskelijan tukivälilehden tiedot ja kopioi ne uudelle opiskelijaoikeudelle ja -kortille. Wilmassa on myös tuloste saattaen vaihtotiedoista, jonka vastuuhjaaja tai yto-opettaja näkee.

Sidosryhmien kanssa tehtävä yhteistyö

Nuorten ja nuorten aikuisten kanssa työskentelevien tahojen yhteistyön avulla pienennetään riskiä opintojen keskeyttämiseen ja varmistetaan opiskelijalle riittävä tuki opintojensa aikana, sekä oikea aikainen palveluohjaus jos opiskelijalla on tarvetta laaja-alaisempaan tukeen. Opiskelijan etu on, että hänen tarvitsemansa palvelukokonaisuus suunnitellaan yksilöllisesti moniammatillisena yhteistyönä, ja että hänen palvelunsa toteutuvat hänen omassa arkiympäristössään. Opiskelijan kokonaistilanteen hahmottamiseksi, tulee opiskelijan tuen tarvetta arvioida ja suunnitella moniammatillisena yhteistyönä.

Opiskelijat, jotka tarvitsevat laaja-alaista tukea ja useita eri palveluja, hyötyvät palvelujen ja tukitoimien koordinoimisesta erityisesti nivel- tai siirtymävaiheissa. Opiskelijan palvelujen koordinoinnista voi vastata opiskelijan kannalta tarkoituksenmukainen yhteyshenkilö esim. omatyöntekijä, kuntoutusohjaaja tai opiskeluhuollon edustaja, joka toimii opiskelijan yhdyshenkilönä ja tarvittaessa myös moniammatillisen yhteistyöryhmän koollekutsujana.

Opiskelijahuolto- ja palveluiden tuottaminen edellyttää eri viranomaisten ja toimijoiden välistä yhteistyötä. Opiskelijahuollon järjestäminen on koulutuksen järjestäjän vastuulla, sen on myös oltava tiiviissä yhteistyössä ja myös aloitteellinen yhteistyön suhteen palvelun tuottajien kanssa. Erityisesti hallinnon rajoja ylittävien palvelujen toteuttaminen siten, että niitä voidaan tarjota opiskelijoille helposti saavutettavina matalan kynnyksen palveluina edellyttää hyvää suunnittelua ja tarkkaa sopimista.

Oppilaitoksen ja huoltajien välinen yhteistyö

Ammatillisesta koulutuksesta ja kansaopistosta annetun lain mukaan alle 18-vuotiaille opiskelijoille järjestettävässä koulutuksessa tulee olla yhteistyössä huoltajien kanssa. Tavoitteiden saavuttamista tukee velvoite tiedottaa alaikäisen opiskelijan huoltajille ammatillisesta koulutuksesta ja opiskelijan opintojen etenemisestä.

Opintojen etenemisestä tiedottaminen tapahtuu vastuunohjaajan ja huoltajan välisen yhteydenpidon kautta. Huoltajat saavat käyttäjätunnukset Wilma-järjestelmään, jolloin he pystyvät seuramaan alaikäisen opiskelijan opintojen etenemistä. Opintojen alkuvaiheessa opiskelijalle ja huoltajille tiedotetaan Wilmassa oppilaitosten opiskelijahuolto- ja erityisopetuspalveluista. Tiedottaminen tapahtuu opiskeluhuolto- ja erityisopetushenkilöstön henkilökohtaisen esittelyn kautta sekä oppilaitosten www-sivujen kautta. Näin opiskelijan opiskeluun ja elämäntilanteisiinsa mahdollisesti liittyvien ongelmien tunnistaminen helpottuu ja opiskelija osaa hakea niihin tukea. Opiskelijaa

ohjataan myös käyttämään yhteiskunnan tarjoamia opiskeluhoillon ja muita ohjaus-, neuvonta- ja tietopalveluja.

Opiskelijan omat toivomukset ja mielipiteet otetaan huomioon häntä koskevissa toimenpiteissä ja ratkaisuisissa hänen ikänsä, kehitystasonsa ja muiden henkilökohtaisten edellytystensä mukaisesti. Alaikäinen opiskelija voi painavasta syystä kieltää huoltajaansa osallistumasta itseään koskevan opiskeluhooltoasian käsittelyyn tai antamasta itseään koskevia salassa pidettäviä opiskeluhoillon tietoja huoltajalleen, jollei se ole selvästi hänen etunsa vastaista. Huoltajalla ei ole oikeutta kieltää alaikäistä käyttämästä opiskeluhoillon palveluja.

Oppivelvollisen osalta oppivelvollisen huoltajan on huolehdittava siitä, että oppivelvollinen suorittaa oppivelvollisuuden. Huoltaja, joka tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta laiminlyö 9 §:ssä säädetyn velvollisuutensa valvoa oppivelvollisuuden suorittamista, on tuomittava oppivelvollisen valvonnan laiminlyönnistä sakkoon.

Jos oppivelvollinen ei ole aloittanut koulutuksessa, hakeutumisvelvollisuuden ohjaus- ja valvontavastuussa olevan tahon on ilmoitettava oppivelvollisen yksilöinti- ja yhteystiedot oppivelvollisen asuinkunnalle sekä ilmoitettava oppivelvollisen huoltajalle ja muulle lailliselle edustajalle, ettei oppivelvollinen suorita oppivelvollisuuttaan.

Ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 80 §:n 6 momentin (164/2022) mukaan opettajan tai rehtorin tulee ilmoittaa tietoonsa tulleesta oppimisympäristössä tai koulumatkalla tapahtuneesta häirinnästä, kiusaamisesta, syrjinnästä tai väkivallasta niistä epäillyn ja niiden kohteena olevan opiskelijan huoltajalle tai muulle lailliselle edustajalle. Ilmoitusvelvollisuuden tavoitteena on tuoda esiin oppilaitoksessa tapahtuvan kiusaamisen ja häirinnän lisäksi myös koulumatkalla esiin tulevat kiusaamis- ja häirintätapaukset. Tämä edesauttaa sekä kokonaistilanteen selvittämistä että tehostaa kodin ja oppilaitoksen välistä yhteistyötä.

Saattaen vaihto, yhteistyö opiskelijan, huoltajan, perusopetuksen, sairaalakoulun ja työllisyysalueen välillä

Oppivelvollisuus lain (1214/2020) 23 §:n mukaan oppivelvollisen siirtyessä toisen koulutuksen järjestäjän koulutukseen aikaisemman koulutuksen järjestäjän on salassapitosäännösten estämättä viipymättä toimitettava oppivelvollisen koulutuksen järjestämisen kannalta välttämättömät tiedot uudelle koulutuksen järjestäjälle. Vastaavat tiedot on annettava myös uuden koulutuksen järjestäjän pyynnöstä. Sen lisäksi, mitä 3 momentissa säädetään, rehtorilla ja oppivelvollisen opetukseen osallistuvalla opettajalla on 4 §:ssä tarkoitettussa koulutuksessa oikeus salassapitosäännösten

estämättä saada oppivelvollisen koulutuksen järjestämisen kannalta välttämättömät tiedot opiskelijahuoltotyöhön osallistuvilta.

Pyydämme luvan opiskelijalta ja hänen lailliselta edustajaltaan, jotta voimme pitää nivelvaihepalaverin toukokuussa. Perusopetuksen puolelta tiedonsiirtopalaverissa on mukana ko. peruskoulun oppilashuoltoryhmän nimeämät edustajat. Ammattiopiston puolelta palavereihin osallistuu opiskeluhuollon koordinaattori ja joko yksi- kaksi erityisopettajaa. Peruskoulut voivat myös toimittaa oppivelvollisen sellaiset pedagogiset tiedot, jotka ovat välttämättömiä ammatillisen koulutuksen järjestämisen kannalta opiskelupaikan varmistettua. Tiedonsiirto koskee niitä opiskelijoita, jotka ovat tarvinneet pedagogista tukea koulukäynnissään.

Sairaalakoulun kanssa tehdään tiivistä yhteistyötä.

Tiedot, jotka ovat välttämättömiä opetuksen järjestämistä varten kirjataan Wilmaan. Muu välttämätön tieto kirjataan erilliselle välilehdelle, jonka näkee kuraattori, erityisopettaja ja terveydenhoitaja. Harkintaan perustuvan haun liiteluettelo kirjataan Wilmaan. Lausunnot ja muut liitteet löytyvät jatkossa harkinnanvaraisen haun kansioista. Kun ammattihenkilöt lisäksi mahdollisesti siirtävät yksilökohtaista tietoa toisilleen opiskelupaikan varmistettua kirjaa erityisopettaja tuen tarpeen pääpiirteissään Wilmaan. Tieto on opettajien ja muun opiskelijoiden asiaa hoitavien henkilöiden tiedossa ja nähtävissä tarvittaessa. Opiskelijalla on oikeus kirjallisesti pyytää nähtäväksi nämä tiedot samoin oikeus pyytää tiedot poistettavaksi. Tiedon keräämisen tarkoitus on auttaa HOKSin laadinnassa ja mahdollisten tukitarpeiden kartoittamisessa. Tietojen käsittelyssä ja käytössä noudatetaan salassapitosäädöksiä sekä EU:n tietoturva-asetuksia. Pedagogisen tiedon siirrosta on tehty oma rekisteriseloste.

[Pedagogisen tuen tietosuojaseloste \(pdf\)](#)

Opintoja suunniteltaessa tulisi huomioida

- oma elämäntilanne
- opiskelussa tarvittava tuki
- työ- ja toimintakyky
- jokin muu

Näistä tieto menee kohdennetusti terveydenhoitajalle, opolle, erityisopettajalle tai kuraattorille. Lisäksi opiskelija voi ilmoittaa omat oppimisen erityistarpeet.

Tuen tarpeessa oleville opiskelijoille pyritään turvaamaan saattaen vaihto myös työpaikalla järjestettävään koulutukseen, työvoimapalveluihin. Yhteis- työ tehdään lisäksi valmentavien koulutusten, sairaalaopetuksen sekä jatko-opintojen suunnittelussa.

Yhteistyö lastensuojelulain mukaan

Yhteydenotto sosiaalihuoltoon tuen tarpeen arvioimiseksi Oppilaitoksen henkilöstöllä on velvollisuus ohjata opiskelijat hakemaan sosiaalipalveluja tai otettava yhteys hyvinvointialueen sosiaalihuoltoon yhdessä opiskelijan / huoltajan kanssa, jos opiskelija tarvitsee sosiaalihuollon palveluita tai opiskelijan tilanne ei ole ratkaistavissa muilla keinoilla. Jos suostumusta ei voida saada, laki velvoittaa kuitenkin ole maan yhteydessä sosiaalihuoltoon, jos opiskelija on ilmeisen kykenemätön itse vastaamaan omasta huolenpidostaan, terveydestään tai turvallisuudestaan tai jos opiskelijan etu sitä vaatii

Lastensuojeluilmoitus ja sen kirjaaminen Oppilaitoksen henkilöstöllä on velvollisuus ilmoittaa lastensuojeluviranomaisille, jos he ovat saaneet tietää lapsesta, jonka hoidon ja huolenpidon tarve, kehitystä vaarantavat olosuhteet tai oma käyttäytyminen edellyttää lastensuojelutarpeen selvittämistä. Kyseessä voi olla esimerkiksi alaikäinen opiskelija tai täysi-ikäisen opiskelijan perheeseen kuuluva lapsi. Ilmoituksen tekemisen taustalla voi olla hyvin erilaisia seikkoja, kuten lapsen tarpeiden laiminlyönti, lapsen heitteillejättö, lapsen pahoinpitely tai seksuaalinen hyväksikäyttö tai niiden epäily tai uhka, lapsesta huolehtivan aikuisen päihde- tai mielenterveysongelmat, jaksamattomuus tai oman hoidon laiminlyöminen. Myös arjen tukiverkon puuttuminen voi johtaa lastensuojeluilmoituksen tekemiseen, jos oppilaitoksen ja opiskeluhuollon tuki eivät pysty turvaamaan koulunkäyntiä ja vanhemmat suhtautuvat tilanteeseen välinpitämättömästi. Lisäksi ilmoituksen aiheena voivat olla lapsen oma päihteiden käyttö, mielenterveyden ongelma, rikoksilla oireilu tai lapsen itsetuhoisuus. Jos oppivelvollinen on poissa opetuksesta eikä vastaa oppilaitoksen yhteydenottopyyntöön määräaikaan mennessä eikä palaa jatkamaan opintojaan, ryhmänohjaaja käynnistää opiskelijan eronneeksi katsomisprosessin ja tekee lastensuojeluilmoituksen. Ilmoituksen tekemistä ei saa delegoida muille, sillä se voi vääristää ja viivästyttää ilmoitusta. Jos lastensuojeluilmoitus tehdään osana opiskeluhuollon toimenpiteitä, se kirjataan ilmoituksen tekijän mukaisesti opiskeluhuoltokertomukseen, potilaskertomukseen tai kuraattorin asiakaskertomukseen. Jos kysymys ei ole opiskeluhuollollisten toimenpiteiden osana tehdystä ilmoituksesta, ilmoitus kirjataan koulutuksen järjestäjän Wilmaan.

Huoli aikuisesta voi syntyä esimerkiksi silloin, kun ihminen näyttää kykenemättömältä huolehtimaan itsestään ja turvallisuudestaan.

Perhetukipalvelut: <https://soite.fi/palvelut-ja-yhteys/lasten-nuorten-ja-perheiden-palvelut/>

Lastensuojelu: <https://soite.fi/palvelut-ja-yhteys/lasten-nuorten-ja-perheiden-palvelut/lastensuojelu/>

Aikuissosiaalityö: <https://soite.fi/palvelut-ja-yhteys/aikuisten-sosiaalipalvelut/aikuissosiaalityo-ja-toimeentulotuki/>

Lapsiperheiden palveluohjauskeskus: <https://soite.fi/palvelut-ja-yhteys/lasten-nuorten-ja-perheiden-palvelut/perhetukipalvelut/lapsiperheiden-palveluohjaus/>

Ilmoita huolesi <https://soite.fi/palvelut-ja-yhteys/paivystys-ja-kiireellinen-apu/sosiaalipaivystys/>

Tee lastensuojeluilmoitus Lastensuojeluilmoituksen tekeminen

Mielenterveys ja yhteistyö toimijoiden kanssa

Hyvään mielenterveyteen kuuluu:

- hyvä itsetunto
- elämänhallinnan tunne
- optimismi
- mielekäs toiminta
- kyky solmia tyydyttäviä sosiaalisia suhteita
- taito kohdata vastoinkäymisiä.

Mielenterveyttä edistäviä tekijöitä vahvistetaan:

- lisäämällä yksilön tai yhteisön sietokykyä ja joustavuutta
- kehittämällä selviytymistaitoja
- parantamalla elämänlaatua ja tyytyväisyyttä
- tukemalla hyvää itsetuntoa ja hyvinvoinnin tunnetta
- noudattamalla terveellisiä elintapoja
- lisäämällä sosiaalista tukea
- vahvistamalla fyysisen, sosiaalisen, emotionaalisen ja psyykkisen terveyden tasapainoa
- lisäämällä taloudellista turvallisuutta
- luomalla tukea antavat asumisolosuhteet ja elinympäristö.

Yleisiä häiriöitä Ahdistuneisuushäiriöt

Ahdistuneisuus on tunnetila, johon voi liittyä sisäistä jännitystä, pelkoa, levottomuutta, huolestuneisuutta tai jopa paniikin tai kauhun kokemus. Ohimenevinä ja lievinä tunnetiloina nämä ovat tavallisia arkipäiväisiä kokemuksia. Toisaalta ahdistuneisuushäiriöt ovat yleisiä mielenterveyden häiriöitä. Häiriöstä on kyse silloin, kun ahdistuneisuudesta aiheutuu selvää toiminnallista haittaa tai kärsimystä. Yleisimpiä ahdistuneisuushäiriöitä ovat sosiaalisten tilanteiden pelko (eli sosiaalinen ahdistuneisuushäiriö), paniikkihäiriö, julkisten paikkojen pelko ja yleistynyt ahdistuneisuushäiriö. Myös pakko-oireinen häiriö on luettu ahdistuneisuushäiriöihin.

Nuorista noin 10–15 % kärsii ahdistuneisuushäiriöstä. Useimmat ahdistuneisuushäiriöt ovat tavallisempia tytöillä ja naisilla kuin pojilla ja miehillä, ja niihin liittyy tyypillisesti muita saman-aikaisia häiriöitä, yleisimmin ahdistuneisuushäiriö, masennustila tai päihdehäiriö.

<https://www.mielenterveystalo.fi/fi/ahdistus>

Masennustilat

Masennustilat ovat tavallisimpia nuorten ja nuorten aikuisten sairastamia mielenterveyden häiriöitä. Arvioidaan, että sen vuotuinen esiintyvyys on nuorilla noin 5–8 prosenttia ja jopa 15–20 prosenttia nuorista sairastaa masennusjakson ennen 21 ikävuotta. Tytöt ja naiset sairastavat masennusta kaksi kertaa poikia ja miehiä yleisemmin. Masennustiloihin liittyy usein jokin muu samanaikainen mielenterveyden häiriö, esimerkiksi ahdistuneisuushäiriö tai päihdehäiriö. Masennustiloihin liittyy kohonnut itsetuhoisen käytöksen ja itsemurhien riski. Masentumisriskissä voivat olla sellaiset nuoret, joilla on varsinaista masennustilaa lievempiä oireita, jotka ovat vaativia itseään ja suoriutumistaan kohtaan ja esimerkiksi nuoret, joiden vanhempi sairastaa masennusta. Mielialahäiriöt on merkittävä pitkäkestoisen työkyvyttömyyden aiheuttaja nuorilla aikuisilla.

<https://www.mielenterveystalo.fi/fi/masennus/nuorten-masennus>

Syömishäiriö

Syömishäiriössä opiskelija syö liian vähän tai hallitsemattomasti ja hänellä on ristiriitainen suhde ruokaan, mutta myös omaan kehoonsa ja painoonsa. Oireet voivat uhata vakavasti toimintakykyä sekä hidastaa nuoren psykologista, sosiaalista ja myös fyysistä kehitystä. Syömishäiriöihin liittyy usein muita samanaikaisia mielenterveys- ja päihdehäiriöitä, mutta myös erilaisia somaattisia komplikaatioita. Vaikeisiin syömishäiriöihin liittyy kuolemanvaara. Syömishäiriöihin kuuluvat: laihuushäiriö (anorexia nervosa), ahmimishäiriö (bulimia nervosa), epätyypillinen laihuushäiriö,

epättyypillinen ahmimishäiriö, muut ja tarkemmin määrittämättömät syömishäiriöt kuten ahmintahäiriö. Syömishäiriön sairastutaan useimmiten 12–24-vuotiaana. Sairastuneista valtaosa on tyttöjä ja naisia. <https://www.mielenterveystalo.fi/fi/syomishairiot>

Opiskelija ohjataan opiskeluterveydenhoitajan tai kuraattorin luokse, joka tekee arvion opiskelijan tilanteesta, ja ohjaa tarvittaessa mm. psykkin, koulupsykologin tai muihin palveluihin, esim. erikoissairaanhoidon palveluihin.

Ohjaus palveluiden piiriin tarvittaessa:

Nepsytiimi: <https://soite.fi/palvelut-ja-yhteys/terveys-ja-sairaanhoitopalvelut/keski-pohjanmaan-keskussairaala/lastensairaala/nepsy-tiimi/>

Nuorisopsykiatrian poliklinikka: <https://soite.fi/palvelupaikat/nuorisopsykiatrian-poliklinikka/>

Aikuispsykiatrian avohoito: <https://soite.fi/palvelut-ja-yhteys/mielenterveys-ja-paihdepalvelut/mielenterveys/psykiatrian-avohoito/>

Kehityspoliklinikka: <https://soite.fi/palvelupaikat/kehityspoliklinikka/>

Vammaispalvelut: <https://soite.fi/palvelut-ja-yhteys/vammaispalvelut/>

Kela opiskelu ja kuntoutuspalvelut: <https://www.kela.fi/kuntoutusvaihtoehdot>

Mielenterveyskuntoutujien asumis- ja tukipalvelut (MIEKU tiimi):

<https://soite.fi/palvelut-ja-yhteys/mielenterveys-ja-paihdepalvelut/mielenterveys/mielenterveyskuntoutujien-palvelut/>

Nuorten työpajatoiminta <https://mellory.fi/mello-ry/>

Nuorten avokuntoutus / Siilinpesä: <https://soite.fi/palvelupaikat/siilinpesan-avokuntoutus-2/>

Mielenterveys- ja päihdetyön menetelmät opiskeluterveydenhuollossa:

Yhteistyö työllisyyspalveluiden kanssa

Työnhakijaksi voivat ilmoittautua kaikki työtä hakevat. Valmistuville opiskelijoille järjestetään infoja opintojen loppuvaiheessa. Erityistä tukea tarvitsevat opintonsa keskeyttäneet tai jo ammattiin valmistuneet opiskelija voidaan ohjata työllisyyspalveluihin yhteistyössä etsivän nuorisotyöntekijän kanssa. Tuetun työllistymisen palvelut auttavat, kun tarvitaan Työllisyyspalveluiden lisäksi esimerkiksi

terveyspalveluja. Niistä saadaan yksilöllistä tukea työelämän vaatimusten tai pelisääntöjen hallintaan tai toimintaan työyhteisössä. <https://tyomarkkinatori.fi/aluesivu/kokkola/etusivu>

<https://soite.fi/palvelut-ja-yhteys/aikuisten-sosiaalipalvelut/tyollisyytta-edistavat-palvelut/>

Ota haltuun on Keski-Pohjanmaan koulutusyhtymän (Kpedu) ja Nuorten Ystävien yhteinen hanke, joka auttaa neuromoninaisia ja mielenterveyden tukea tarvitsevia toisen asteen opiskelijoita. Hankkeessa kehitetään matalan kynnyksen tukimalleja, vahvistetaan yhteistyötä oppilaitosten, Ohjaamon ja työelämätoimijoiden välillä sekä tuetaan nuoria opintojen läpiviemisessä ja siirtymässä kohti työelämää.

<https://nuortenystavat.fi/ota-haltuun/>

Yhteistyö seurakunnan kanssa

Oppilaitos tekee yhteistyötä seurakunnan kanssa. Kokkolan ammattikampuksella oppilaitospastori vierailee säännöllisesti ja osallistuu myös yhteisöllisen opiskeluhoollon toteuttamiseen.

Yhteistyö poliisin kanssa

Poliisin kanssa tehdään ennaltaehkäisevää yhteistyötä myötä mm. oppilaitoksella on nimetty koulupoliisi, poliisi osallistuu ennaltaehkäisevään päihdetyöhön, pelastautumisharjoituksiin ja hyvinvointimessuihin.

Ehkäisevä päihdetyö ja nikotiinituotteiden ennaltaehkäisy

Päihteillä tarkoitetaan kaikkia päihdyttäviä aineita kuten alkoholia, lääkkeitä ja huumeita sekä tupakka- ja nuuskatuotteita. Ehkäisevä päihdetyö oppilaitoksissa on sitä, että kaikille taataan oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön. Tavoitteena on ennaltaehkäistä päihdeongelmien syntymistä, tunnistaa varhaisessa vaiheessa mahdollinen päihteiden ongelmakäyttö sekä tarjota keinoja mahdollisten ongelmien ratkaisemiseksi.

Tupakoinnin muiden nikotiinituotteiden, nuuskaamisen ja päihteiden käytön ennaltaehkäisyä tu-kevat mm.

- luottamukselliset sosiaaliset suhteet lähiyhteisössä

- mahdollisuus vaikuttaa omaan tulevaisuuteen
- hyvät elämänhallintataidot, kuten tunne- ja sosiaaliset taidot
- hyvä itsetunto ja itsetuntemus
- viihtyisä ja turvallinen kouluympäristö, kiinnittyminen koulu yhteisöön, hyvä koulumenestys
- päihteiden, nikotiinituotteiden ja rahapelien vaikea saatavuus ja tiukka sosiaalinen kontrolli
- lähiyhteisön kielteiset asenteet käyttöä ja pelaamista kohtaan
- tietoisuus käyttöön ja rahapelaamiseen liittyvistä riskeistä
- toimiva opiskeluhoito ja erityisopetus
- vapaa-ajan toiminta.

Opiskelijoilla tulee olla oikeus saada asiallista tietoa, jonka perusteella he kykenevät harkitsemaan omia valintojaan. Terveystiedon lisäksi siihen tulisi kuulua pohdintaa myös tupakoinnin ja päihteiden aiheuttamista vaikeuksista kaverisuhteissa, koulunkäynnissä ja perhe-elämässä.

Asioiden käsittelytavoissa, näkökulmissa ja esimerkeissä tulisi lähteä läheltä nuorten kokemusmaailmaan. Opiskelijoiden yhteisiin tutkinnon osiin kuuluu opintojakso, jossa käydään läpi nikotiinituotteita ja päihteitä sekä niiden haittavaikutuksia. Terveystiedon näkökulma tupakointiin ja päihteisiin on ehkäisevä. Kpedulla on erillinen suunnitelma: [Toimintaohje opiskelijoiden savuttomuuden ja nikotiinittomuuden, edistämiseen ja päihteidenkäytön ennaltaehkäisyyn ja puuttumiseen.](#)

Suunnitelma opiskelijan suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä

Ammatillisesta koulutuksesta annetun lain (164/2022) 80 §:n mukaan opettajan, toimialapäällikön, tai rehtorin tulee ilmoittaa tietoonsa tulleesta oppimisympäristössä tai koulumatkalla tapahtuneesta häirinnästä, kiusaamisesta, syrjinnästä tai väkivallasta niistä epäillyn ja niiden kohteena olevan opiskelijan huoltajalle tai muulle lailliselle edustajalle. Ilmoitusvelvollisuuden tavoitteena on tuoda esiin oppilaitoksessa tapahtuvan kiusaamisen ja häirinnän lisäksi myös koulumatkalla esiin tulevat

kiusaamis- ja häirintätapaukset. Tämä edesauttaa sekä kokonaistilanteen selvittämistä että tehostaa kodin ja oppilaitoksen välistä yhteistyötä.

Kiusaaminen

Kiusaamisesta on kysymys silloin, kun yksi ja sama opiskelija joutuu toistuvasti ja toisten tahallisen, negatiivisen toiminnan kohteeksi. Suora kiusaaminen on toistuvaa nimittelyä, haukkumista, pilkkaamista kasvotusten, lyömistä, tönimistä, potkimista, tai muuta väkivaltaista käytöstä ja henkilökohtaisiin tavaroihin kajoamista. Epäsuora kiusaaminen on sitä, että joku jätetään toistuvasti ryhmän ulkopuolelle, puhutaan pahaa ilman asianomaisten tietämistä ja yritetään saada muu ryhmä asianomaista vastaan. Kiusaamiseen liittyy usein voimasuhteiden epätasapaino: kiusattu opiskelija voi olla puolustuskyvytön kiusaajaan tai kiusaajiin nähden.

Kiusaamiseksi katsotaan myös somessa tapahtuva kiusaaminen.

Opettajan, toimialapäällikön, vararehtorin tai rehtorin tulee ilmoittaa tietoonsa tulleesta oppimisympäristössä tai koulumatkalla tapahtuneesta häirinnästä, kiusaamisesta, syrjinnästä tai väkivallasta niistä epäillyn ja niiden kohteena olevan opiskelijan huoltajalle tai muulle lailliselle edustajalle. Ilmoitusvelvollisuuden tavoitteena on tuoda esiin oppilaitoksessa tapahtuvan kiusaamisen ja häirinnän lisäksi myös koulumatkalla esiin tulevat kiusaamis- ja häirintätapaukset. Tämä edesauttaa sekä kokonaistilanteen selvittämistä että tehostaa kodin ja oppilaitoksen välistä yhteistyötä.

Syrjintä

Syrjintä tarkoittaa ihmisten eriarvoista kohtelua tai erilaiseen asemaan asettamista ilman hyväksyttävää perustetta. Syrjintää on myös uhkaavan, vihamielisen, halventavan tai nöyryyttävän ilmapiirin luominen sekä käsky tai ohje syrjimiseen kannustaminen. Syrjintää tapahtuu muun muassa iän, etnisen tai kansallisen alkuperän, vammaisuuden, seksuaalisen suuntautumisen, terveydentilan, uskonnon, kielen ja sukupuolen perusteella.

Häirintä

Häirintä on useimmiten järjestelmällistä ja jatkuvaa toista henkilöä alistavaa toimintaa ja käyttäytymistä, joka kohdistuu toisen persoonaan tai yksityiselämään kuten ominaisuuksiin, luonteenpiirteisiin, sukupuoleen, ulkomuotoon, harrastuksiin ja perhesuhteisiin. Häirintää on esimerkiksi toistuva uhkailu, pelottelu, ilkeät ja vihjailevat viestit sekä väheksyvät ja pilkkaavat puheet. Häirintä on epäasiallista kohtelua, joka voi aiheuttaa vaaraa tai haittaa henkilön

turvallisuudelle, terveydelle tai hyvinvoinnille. Seksuaalista häirintää on ei-toivottu huomio, joka liittyy sukupuoleen esimerkiksi alentava puhe. Se on vihjailua, epäasiallista puhetta, ei toivottua seksuaalista ehdottelua, vaatimista ja fyysistä koskemista.

Ostrakismi

Ostrakismi tarkoittaa torjutuksi tulemistä ja huomiotta jättämistä, sosiaalista ulossulkemista. Se on tahallisesti tai tahattomasti tuotettua sosiaalista kipua, joka on verrattavissa väkivaltaan tai kiusaamiseen.

Ulkopuolisuuden kokemuksen tuottamisen keinoja ovat esimerkiksi, katseen tai keskusteluyritysten sivuuttaminen, selän kääntäminen, viesteihin vastaamattomuus tai yhteisestä tekemisestä ulossulkeminen. Ostrakismi on näkymättömyytensä vuoksi ulkopuoliselle, esimerkiksi opettajalle, hyvin vaikeasti tunnistettavissa olevaa ja siksi puuttumisen kannalta haasteellista.

Vihapuhe

Vihapuhetta ovat kaikki ilmaisun muodot, jotka levittävät, yllyttävät, edistävät tai oikeuttavat suvaitsemattomuuteen perustuvaa vihaa. Vihapuhe voi liittyä esimerkiksi ihonväriin, kansalliseen tai etniseen alkuperään, uskontoon tai vakaumukseen, seksuaaliseen suuntautumiseen tai vammaisuuteen.

Väkivalta

Väkivalta on henkilöön tai ryhmään kohdistuvaa sanallista tai fyysistä kielteistä toimintaa. Väkivalta on fyysisen voiman tai vallan tahallista käyttöä tai sillä uhkaamista, joka kohdistuu ihmiseen itseensä, toiseen ihmiseen, ihmisryhmään tai yhteisöön.

Kiusaamisen, syrjinnän, vihapuheen, häirinnän ja väkivallan ehkäisy

Keski-Pohjanmaan ammattiopistossa ja kansanopistossa pyritään kiusaamisen, syrjinnän, häirinnän ja väkivallan ehkäisyyn monilla yhteisöllisillä, opiskeluhuollollisilla ja opiskelijoita tukevilla toimilla.

Perusopetuksessa vakavan koulukiusaamisen kohteeksi joutuneista saadaan saattaen vaihtotietoja. Myös opiskelijoiden ja huoltajien kautta saadaan aiemmat kiusaamistiedot. Nämä tiedot viedään Wilmaan ja ne ovat Wilman kautta ryhmänohjaajien ja opiskeluhuoltohenkilöstön saatavilla.

HOKSiin erityisen tuen toimenpiteet tarjotaan kaikille erityisopetusta tarvitseville ja heille pyritään järjestämään tarvittavat tukitoimet. Tukitoimien tavoitteena on varmistaa ja turvata opiskelijan

merkityksellinen opinpolku ja näin mahdollisesti ehkäistä turhautuminen ja epätoivottava käyttäytyminen.

Opiskeluhoito palvelut ovat kaikissa toimipisteissä opiskelijoiden käytettävissä ja näin pyritään mahdollistamaan varhainen puuttuminen ja ongelmiin tarttuminen kiusaamiseen, syrjintään, häirintään sekä väkivaltaan liittyvissä tilanteissa. Uudet opiskelijat ryhmytetään esim. ryhmytymispäivissä. Huoltajien kanssa tehdään yhteistyötä kotiväeniltojen ja palaverien muodossa.

Opiskelijoiden osallisuutta lisätään opiskelija- ja asuntolator- ja opiskelija-kuntatoiminnan avulla. Opiskelijoiden edustajia kuullaan rehtorin tapaamisissa. Yhteisöllisen opiskeluhoitoon kehittäminen on myös osa kiusaamisen, syrjinnän, häirinnän ja väkivallan ehkäisyä. Keski-Pohjanmaan ammattiopistossa ja kansanopistossa yhteisöllisellä opiskeluhoitolla tarkoitetaan toimia, joilla edistetään opiskelijoiden ja opiskeluyhteisön oppimista, osallisuutta, terveyttä, turvallisuutta, esteettömyyttä ja hyvinvointia.

Yhteisöllisen opiskeluhoitoon toimien suunnittelu ja toteuttaminen tapahtuu opiskeluhoitoryhmissä Kokkolassa ja maakunnassa opiskeluhoitoon vuosikellon mukaisesti. Painopisteet määritellään opiskelijapalautteiden perusteella, joita saadaan mm. kouluterveyskyselyistä, tasa-arvo- ja yhdenvertaisuuskyselyistä, tulo- olo- ja päätökselyistä sekä opiskelijakunnan esittämien toiveiden mukaisesti. Kyselyiden tuloksia käydään läpi eri foorumeissa ja epäkohtiin puututaan opiskeluhoitoon seuraavan vuoden tavoitteita asetettaessa. Opiskeluhoitoryhmät asettavat seuraavan vuoden tavoitteet.

Kiusaamisen vastaisessa työssä opiskeluhoitoryhmät kokoavat yhteisön turvallisuutta ja hyvinvointia koskevaa tietoa (ml. kiusaamisen esiintyvyys) eri lähteistä ja seuraavat ja arvioivat yhteisön ja ryhmien turvallisuuden ja hyvinvoinnin tilaa sekä yhteisöllisen hyvinvointityön vaikuttavuutta.

Kiusaamiseen, syrjintään, häirintään ja väkivaltaan puuttuminen

Kiusaamiseen, syrjintään, häirintään ja väkivaltaiseen käyttäytymiseen tulee puuttua välittömästi ja suhtautua vakavasti.

Toimintaohjeet kiusaamis-, syrjintä-, häirintä-, ja väkivaltatilanteissa

Ensisijainen keino opiskelijoiden keskinäisiin tai opiskelijoiden sekä henkilöstön välisiin konflikteihin puuttuessa ovat sovittelu, puhuttelu, suullinen huomautus ja/tai huolenpitokeskustelu. Näitä keinoja käytetään ohjaustoimenpiteinä, jotka edeltävät kurinpitokeinoja. Kirjaaminen/dokumentointi opinto- ja hallintojärjestelmään

Opiskelija kiusaa/syrjii/häiritsee toista opiskelijaa

Puuttuminen

Jokainen henkilökuntaan kuuluva on velvollinen puuttumaan kiusaamis-, syrjintä- ja häirintätilanteeseen. Myös opiskelijat ovat velvollisia ilmoittamaan havaitsemastaan kiusaamisesta, häirinnästä tai syrjinnästä.

Alustava selvittely

Tilanteen havainnut henkilö rauhoittaa tilanteen ja selvittää asian mahdollisuuksien mukaan ja vie asian vastuuhjaajalle.

Selvittely

Vastuuhjaaja pyytää tarvittaessa opiskeluhuollon henkilön mukaan selvittelyyn. Vastuunohjaaja ja tarvittaessa opiskeluhuollon työntekijä haastattelevat yhdessä ensin kiusatun ja sen jälkeen kiusaajan /kiusaajat. Tärkeää on jäsentää, mitä on tapahtunut ja ketkä ovat olleet osallisena. Molempia osapuolia kuullaan tasapuolisesti

Alaikäisen huoltajaa tiedotetaan ja sovitaan seurannasta.

Seurannasta sopiminen.

Sovitaan seurannasta noin kahden viikon välein. Myös seuranta kirjataan.

Kirjaaminen.

Wilmaan ohjaus ja tuki- välilehdelle

Mikäli tapaus on lievä ja osapuolet ovat valmiita sopimaan, siirrytään jälkiseurantaan ja sovitaan jatkotoimenpiteistä.

Mikäli tilanne jatkuu:

Mikäli seurannassa käy ilmi, että kiusaaminen on jatkunut:

- Opiskelija kutsutaan kuulemiseen kirjallisesti (alaikäisen huoltaja mukaan)
- Kuulemisesta laaditaan asianmukainen pöytäkirja.
- Kirjallinen varoitus voidaan antaa kuulemistilaisuuden jälkeen.
- Toimialapäällikkö tekee tarvittaessa esityksen varoituksesta kuulemisen perusteella.

- Päätöksen tekee rehtori, ja antaa viranhaltijapäätöksen tiedoksi opiskelijalle ja alaikäisen kohdalla huoltajalle.
- Toimialapäällikkö vie tiedon kuulemisesta kuraattorille tuen tarpeen arvioimiseksi sekä kiusatulle että kiusaajalle. Toimialapäällikkö kertoo opiskelijalle, että tieto viedään myös kuraattorille.
- Kiusatun/häirityn/syrjityn kanssa käydään yhteinen seurantakeskustelu toimialapäällikön kutsumana.

Mikäli tilanne edelleen jatkuu Kiusaaja:

1. Opiskelija voidaan erottaa määräaikaisesti (enintään yhdeksi vuodeksi, oppivelvollinen enintään 3 kk)
2. Kuulemistilaisuus järjestetään aina ennen määräaikaista erottamista. Opiskelijan
3. määräaikaisesta erottamisesta päättää rehtori tai koulutuksen järjestäjän monialainen opiskeluoikeuden toimikunta. Korkeintaan kolmen kuukauden määräaikaisesta erottamisesta päättää rehtori tai kansanopiston rehtori. Perusteltu päätös lähetetään valitusosoituksineen tiedoksi opiskelijalle sekä alaikäisen kohdalla huoltajalle. Mikäli opiskelija on alaikäinen, kutsutaan vanhemmat tilanteen selvittämistä ja kuulemista varten paikalle.
4. Ilmoitus poliisille tarvittaessa
5. Voidaan myös kysyä neuvoa koulupoliisilta nimettömästi, olisiko tilanteessa syytä tehdä rikosilmoitus. Kiusaaminen voi täyttää vakavimmillaan myös rikoksen tunnusmerkistön. Vakavissa väkivaltaa sisältävissä tilanteissa tulee ottaa välittömästi yhteyttä poliisiin.

Mikäli tilanne edelleen jatkuu:

Kiusattu

Ohjataan opiskeluhuollon palveluiden piiriin

Muut kiusaamistilanteet

Mikäli opettaja tai oppilaitoksen muuhun henkilökuntaan kuuluva loukkaa omalla toiminnallaan opiskelijaa toistuvilla ivailuilla, sukupuoleen perustuvalla epätasa-arvoisella käyttäytymisellä, seksuaalisella häirinnällä tai muulla opiskelijaa loukkaavalla tavalla.

- Opiskelijaa pyydetään ottamaan yhteyttä kuraattoriin tai psykologiin.
- Henkilökunnan edustajalla on velvollisuus viedä asia toimialapäällikölle/esimiehelle vähintään nimettömällä tasalla.
- Opiskelijan nimi voidaan mainita opiskelijan luvalla.

- Toimialapäällikkö/esimies selvittää tilanteen ja ryhtyy tarvittaviin kurinpito- tai juridisointimenpiteisiin alaisensa osalta ja tiedottaa asiaan puuttumisesta kuraattorille tai psykkarille.
- Opiskelija voi tehdä rikosilmoituksen poliisille ja saada tukea tähän kuraattorilta.
- Opiskelija tapaa kuraattoria tai psykkaria uudestaan tarvittaessa. Alaikäisen kokkolaisen osalta asia voidaan tarvittaessa viedä Ankkuritiimille.

Opiskelija loukkaa opettajaa tai muuta henkilökuntaa

Opiskelija saattaa myös käyttäytyä ylimielisesti, halveksivasti tai uhkailevasti henkilökuntaa kohtaan. Toimitaan samoin kuin kiusaamistilanteessa.

Väkivaltatilanne

Väkivaltaisesti tai uhkaavasti käyttäytyvän tai toisen henkeä tai terveyttä vaarantavan opiskelijan voi opettaja määrätä poistumaan oppilaitoksesta omien jäljellä olevien oppituntien ajaksi tai koko loppupäiväksi.

Edellä mainitussa tapauksessa noudatetaan toimintaohjetta Suunnitelma kurinpitokeinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelytavoista, joka on laadittu lain ammatillisesta koulutuksesta (531/2017) ja Opetushallituksen määräyksen (OPH-1106-2022) mukaisesti (kts. Wihtori).

https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/kiusaamisen_vastainen_työ_kouluissa_ja_oppilaitoksissa.pdf

Toimintaohje koskien opiskeluun liittyviin matkoihin

Järjestyssäännöt ulottuvat myös koulumatkoihin. Koulutukseen liittyvien matkojen osalta opistossa noudatetaan käytäntöä, jossa palkattu henkilöstö on ensisijainen taho kuljettamaan opiskelijoita. Tutkinnon perusteiden mukainen opetus sekä siihen liittyvät opinto- ja tutustumiskäynnit ovat oppilaitoksen vastuulla.

Koulumatkat eivät näin ollen ole varsinaista koulun toimintaa, mutta opiskelijat ovat vakuutettu myös koulumatkojen osalta ryhmätapaturmavakuutuksella, joka on opiskelijoiden lisäturvavakuutus. Tämä vakuutus korvaa tapaturmat, jotka sattuvat varsinaisella kouluajalla-la luokkamutoisessa opetuksessa, liikuntatunneilla, välitunnilla sekä opiskelijan osallistuessa koulun suunnitelman mukaisiin yhteisiin urheilutapahtumiin, retkiin, käynteihin näyttelyissä, tehtaissa tms.

Opiskelijat voivat kyydittää toisia opiskelijoita poikkeustapauksissa. Logistiikka- ja luonnonvara- alan opiskelijat voivat kuljettaa toisia opiskelijoita ammattitaitonsa kehittämiseksi. Luonnonvara-alan opiskelijoilta vaaditaan ajolupa toisten opiskelijoiden kuljettamiseksi

Toimintaohje äkillisissä kriiseissä, uhka- ja vaaratilanteissa

Äkillisten kriisien, uhkien ja vaaratilanteiden ennaltaehkäisy ja toimintaohjeet on kuvattu Kriisitoimintaohjeeseen, joka löytyy Wihtorista (intra).

Hankkeiden tuottamat palvelut

Kpedulla on useita opiskelijoiden, opettajien, ohjaajien ja opiskeluhoollon toimijoiden hyvinvointia tukevia hankkeita.

<https://www.kpedu.fi/AIM>

<https://www.kpedu.fi/kpedu/projektitoiminta-hankkeet/projektit/projektiarkisto/ota-haltuun>

Tällä sivustolla esitellään opiskeluhyvinvointiin liittyviä o päättyneitä hankkeita.

<https://www.kpedu.fi/hyvinvointihankkeet>

<https://www.kpedu.fi/Satoa>

Linkejä

Opiskeluhoolto

<https://thl.fi/ohjeita-ammattilaisille/opiskeluhooltopalvelujen-jarjestaminen#kenelle-ohje-on-tarkoitettu>

<https://thl.fi/aiheet/lapset-nuoret-ja-perheet/sote-palvelut/opiskeluhoolto>

<https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/opiskeluhoolto>

Oppimisvaikeudet

<https://oppimisvaikeus.fi/materiaalit/materiaaleja/oppimisvaikeuksien-tunnistaminen/>

<https://askelaikuisuuteen.fi/>

Mielenterveys

www.mielenterveystalo.fi

www.nyyti.fi <https://www.yeesi.fi/>

Savuttomuus

www.stumpi.fi www.smokefree.fi

www.tyokalupakki.net

www.savutonsuomi.fi

Päihdelinkit

www.varjomaailma.fi

www.paihdelinkki.fi/tietopankki

www.ehyt.fi/

<https://paihdelinkki.fi/>

www.irtihuumeista.fi

Itseluottamus, itsetunto

www.mll.fi www.nyyti.fi

<https://mieli.fi/fi/mielenterveys>

Liikunta

www.ukkinstituutti.fi

<https://www.tyokykypassi.fi/>

Kiusaamiseen puuttuminen

<https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/kiusaamisen-vastainen-tyo>

<https://nuortenlinkki.fi/tietopiste/tietoartikkelit/mielenterveys/kiusaaminen>

Yhteisöllisyys

www.nuortenakatemia.fi

Ystävät, yksinäisyys

www.nyyti.fi www.mtkl.fi/tietopankki/arjessa_selviytyminen/yksinaisyys

Jännittäminen, sosiaalisten tilanteiden pelko, ahdistus

<https://www.mielenterveystalo.fi/fi>

Syömishäiriöt

<https://www.mielenterveystalo.fi/fi/syomishairiot>

Seksuaalisuus

www.vaestoliitto.fi/nuoret

https://seta.fi/tue/seta/?gclid=EAlaIQobChMI2_ept7ni_QIVuSB7Ch3nhQGgEAAAYASAAEgJ2t_D_BwE

Seurustelu

<https://www.nuortennetti.fi/>

seksuaalioikeudet

<https://www.vaestoliitto.fi/seksuaalisuus/seksuaalioikeudet/>